

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 2½ auks.

i Ameriką ir i kitas svetimas žemes 4 auks.

i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per pusę [puslapio 60 fenigui.

Lietuviai, skaitykite ir platinkite „Ukininką“!

+ Naujos maskolių geradėjystės lietuviams.

Jau buvo „Ukeninke“ rašyta, kad terpu maskolių ir prūsų policijos šimet padaryta sutarimas, pagal kurį policija tų dviejų viešpatysčių žada išvien persekioti lietuviškus raštus. Štai dabar paduodame*) išvertę žodis i žodi maskolių valdžios paliepiamą, iš kurio matyt kuonoaiškiausiai, kaip prūsų ir maskolių policija apsiima viena kitai ranką paduoti, kad tik tuos nelaimingus lietuvius naikinti. Suvalkų gubernatorius šiteip rašo i pavietų viršininkus:

„Departamentas policijos atsikreipęs 11 d. „perėjusio sausio mėnesio po N. 30 pranešė „Pagelbininkui Varšavos general-gubernatoriaus „policijos dalyje, juogei iš atėjusių per pasta- „rąjį laiką visos eilios danešimų i Ministeriją „Vidaus Dalykų regisi, kad lietuviška-tautiška „partija besidarbuojanti vietose lietuvių apgy- „ventose, ypatingai Suvalkų ir Kauno guber- „nijoje, igabena i Imperiją propagandai didelę „daugybę lietuviškų išleidimų, spaudinamų „daugiausiai Prusuose ypač-gi Tilžės mieste. „Ant to dalyko atkreipta buvo savo laike „akis tam tikrų valdžių Vokietijos, pagal „paliepiamą kurių i Tilžę nusiųstas dabar tam „tikras agentas prūsų politiškos policijos, „ant kurio uždėta pareiga kuonolabjausiai „prižiūrėti išleidžiamus parubežinėje juostoje „dėl pergabenimo i Rosiją lietuviškus raštus. „Be to-gi, Prūsų Justicijos Ministeris patarė „Karaliaučiaus General-Prokuroriui ir Tilžės „Prokuroriui duoti anam agentui kiek galint „pašalpą ir padaryt ant tų pėdų žingsnius „dėl patraukimo po sudu nurodytų jo žmonių „ir laikraščių.

„Tuom pačiu kartu Prūsų Valdžia per „savo diplomatišką reprezentantą Peterburge „atsikreipė prašydama, idant būtų daleista „aniems Vokietijos reprezentantams, prokuroriui

„ir policijos agentui, reikale susinešte stačiai „su Rosijos valdžiomis parubežinių gubernijų.

„Pagal reikalavimą Departamento policijos, „išreikštą tam pačiam atsikreipime po N. 30, „General-Leitenanto Onoprienko*) buvo ištarta „nuomonė, juogei prilaikymą stačių susinešimų „su prūsų valdžiomis šiame klausyme galima „butų uždėti ant Viršininkų Žandarų „Vyriausybės Suvalkų gubernijos Starpolės, „Naumiesčio, Kalvarijos ir Vilkaviškio pavietų, „o iš administracijos valdininkų — ant pavieto „viršininkų Naumiesčio, Vilkaviškio, Starpolės „ir Suvalkų pavietų, nėra šių pavietų „rubežiuose gali but platinama ana kontra- „banda.

„Pranešdamas apie išgulytą reikalą, „pagal paliepiamą Pagelbininko Varšavos „General-gubernatoriaus policijos dalyje nuo „17 dienos vasario ir 4 d. kovo mėnesių šių „metų po NN. 39 ir 72, liepiu Jusų Vysoko- „rodijai apsiimt ant savęs apreikštas prider- „mes, o kadangi laukiamoji kontrabanda „pavidale lietuviškų užgintų išleidimų bus „daugų — daugiausiai politiška, — tai (liepiu) „duoti pilną pagelbą Viršininkams Žandarų „Vyriausybės persekioti tokius prasikaltimus, „sutariant su anais viršininkais tokiuose „atsitikimuose visuose jų žingsniuose ir pra- „nešant jiems visas žinias, kurias tik Jus „gaunate apie tą kontrabandą nuo Prūsų „valdžios arba kitu keliu“.

Iš to labai netikusiai parašyto gubernatoriaus paliepimo mes lietuviai matome, kad maskoliai vieni jau nepajiegti lietuvius įveikti, nės šaukiasi i talką prūsų policiją.

Toliaus mes iš to da vieną kartą persitikiriname, kad nuo maskolių valdžios nieko gero mes negalime laukti ir niekados nesulauksime. Lietuvių sukilimas jau teip toli nuvėjęs,

*) Pagal maskolių užrubežinį laikraštį „Na kanunie“

*) Jis buvo tada General-gubernatoriaus pagelbininku policijos dalyje.

juogei ne sulaukys jo nė tokios nesvietiškos maskolių žabangos. Tik, broliai ir sesers, nesigailėkime savo darbo ir pasišventimo o sulauksime, juog

Išvis saulelė
Ir į mus langelį.

Nr.

Valdžios sudas.

Kokia savvalė yra valdžios kas link gyventojų gali parodyti popiera, kuri atėjo iš Ministerijos vidaus dalykų, apkaltindama ir apsudydama Dr. S. Matulaitį. Štai koks turinys tos popieros.

Tam tikrame susirinkime, sušaukta pagal 34 punktą įstatymų apie viešpatystės apginimą, buvo perkratytas dalykas gyvenančio Pilviškiuose Dro. St. Matulaičio, apkaltinto politiškame neįtikimume, ir p. Ministeris Vidaus Dalykų nusprendė: uždrausti Matulaičiui gyventi Suvalkų, Kurlandijos gubernijose ir šiaur-vakariniame krašte per 3 metus, skaitant nuo 29 gegužės 1898 m.

1. Kaip bematant apgarsinti minėtą nusprendimą Dru. Matulaičiui ir paimti nuo jo parašą.

2. Pareikalauti nuo Dro. Matulaičio atsakyti ant rašto, kokį kraštą jis apsirenka ant apsigyvenimo.

3. Paskirti ant persikėlimo laiką, bet ne daugiau, kaip 7 dienas.

4. Persergėti, kad jeigu ne apsimtų apsirinkti vietą už minėtų rubėžių, arba atsisakytų pats iškelti paskirtame laike, tai bus jis išgabentas su prievarta pagal cirkularą Ministerio vidaus dalykų nuo 5 d. rugsėjo 1887 m. N. 3558.

Iš tos popieros matyt, kad vienintelis nusi-dėjimas Dr. M. buvo „politiškas neįtikimu-mas.“ Kas-gi tas būtų per nusidėjimas, kame jis apsiereiskia? Gyventojai Pilviškių apygardos ir kitų apygardų gerai atmena, kad Dr. Matulaitis ne tik ką nieko pikto nėvienam nepadarė, bet adverniškai — buvo geras daktaras ir geras žmogus. Bet matyt valdžia spėjo, kad jis žmones myli ir supranta, ką trokšta padaryti valdžia su žmonėmis. Tokius žmones valdžia laiko už didžiausius piktadėjus ir bijosi jų, kaip ugnies. Ministerio įsakymas perimtas yra dvasia neapykantos ir troškimo kuogreičiausiai prašalinti tą „baisųjį“, anot jo, piktadėją. Jeigu išdrįstų tas „piktadėjas“ pasipriešinti ministerio sudui, tuomet žada jis užpulti ant jo su prie-vartos įrankiais t. y. žada užklupti jį su kareiviais, su ginklais, o reikale mušti, durti, šauti... Na-gi už ką? O už tai, kad neklauso, ne pildo ministerio įsakymo, nepripažįsta jo sūdo. —

Ne vienas pasipiktis iš tokio valdžios apspėjimo ir užklauso: ar-gi jau visuomet teip turi likti Lietuvoje, ar visuomet mes turėsime nešti tą valdžios uždėtą jungą, ar ilgai mes

turėsime gyventi, kaip baudžiauninkai, ant kurių nėra sūdo, nėra teisybės, ir ponas gali su jais daryti, ką nori?

Dabar matyt, kad baudžiauninkų savo valdžia nesibijo. Bet pamislykit, kas tuomet būtų atsitikę, jeigu už Drą. Matulaitį būtų stoje aplinkiniai gyventojai, būtų sakę: „nevažiuokit, ponas, mes už Jus stosime, mes Jus paslėpsime, žemskiems neišduosime, o jei norės Jus suimti, tai duosime policijai toki pamokslą, kad ji iš tolo mums nesirodys... ak tik prie kiekvieno iš mus kareivio ne pastatys — ne užtektų!...“

Tuomet, žinoma, Dr. M. ne būtų teip greit iškeliavęs. O ir valdžia susiprastų. Ji nenorėtų sukelti visų gyventojų dėlei išsiuntimo vieno-kito lietuvio. Jeigu ji bijo kaip ugnies vieno apšviesto žmogaus, tai kur-gi ne bijos daugybės apšviestų.

Tai-gi, vyrai, susipraskite, sueikite į vienybę, priešinokitės, o ne teip drasiai jodys jums valdžia ant sprando.

A.

Parodos reikalai.

Atsiliėpimas parodos Komiteto.

Tautiečiai! Vietą įstatymui lietuviškos literatūros ant Tarptautiškos Parodos Paryžiuje gavome etnografiškame skyriuje ir igijome ant to daleidimą nuo ministerio apšvietimo. Musų paroda bus padaryta gražiamame rume (palociuje) Trocadero, kuris stovi gražioje parodos vietoje ant aukštumos ir talpina savo viduje paveikslus iš gyvenimo visokių tautų iš visų dalių svieto. Mums pavesta yra pasi-rinkti vieną iš dviejų vietų: arba mažą — viduje, arba didelę — iš lauko. Pirmutinė vieta būtų neparanki netik dėlei savo mažumo, bet da ir dėlto, kad ji yra priešakyje salės, ne preina prie sienos ir jos negalima būtų atskirt nuo kitų šale pastatytų grupų. Antroji vieta būtų paranki ir ten būtų galima įtaisyti gražią lietuvišką parodą, bet ji reikalautų didesnių kaštų nės reiktų parkviesti iš Lietuvos daug visokių daiktų. Jeigu tautiečiai nesigailėtų aukų ant parodos reikalų ir jeigu apsimtų parupinti reikalingus daiktus, tuomet galima būtų apsirinkti geresniąją vietą.

Bet ar viena ar kita vieta bus išrinkta tai vis-gi galima pradėti darbą įkunyjimo mus parodos.

1. Pirmiausiai reiktų pradėti darbą įstatymo lietuviškos grupos. Kad išsirinkti kokį paveikslą iš lietuvių gyvenimo ir padarydinti figuras su lietuvišku gyminu, reikia turėti ne tik fotografijas Lietuvos kaimiečių, bet ir jų grupas, išreiš-kančias jų papročius, senovės liekanas, ir kitokias gyvenimo ypatybes, scenas iš naminio

gyvenimo, užsiėmimų, apeigų bažnytinių, krikštynų, vestuvių laidotuvių ir tt. Jeigu ir ne visi paveikslai būtų reikalingi prie figurų padirbimo tai vis-gi jie visi tikti prie mus parodos. Tokius paveikslus reikia kuogreičiausiai siųsti į „Varpo“ ir „Ukininko“ red., užrašius pirma ant kitos pusės, iš kokio krašto paveikslai ir kada jie išsiųsti. Be to gerai būtų parupinti paveikslus Lietuvos vietų, ypatingai istoriškų, paveikslus ukių ir tt.

2. a) pavyzdžius naminės pramonės: audimų, milų, parėdų, šaukštų, indų, mažų ukininkystės padargų ir kitonių daiktų, namieje darytų.

b) senovės liekanas: kirvelius, senus Lietuvos pinigus, krivules, kankles ir tt.

c) dailos darbus: margučius, pramanytas kvietkas, iškarpytas popieras, išdailintas visokiais paveikslais lazdas ir tt.

3. Prisiųsti Lietuvos žemlapius geografiškus, topografiškus etnografiškus, paduoti statistiškas žinias apie lietuviškas kolonijas Maskolijoje (Peterburge, Odesoje, Maskvoje ir tt.) Latvijoje (Liepojuje, Rygoje, Mintaujoje, Palangoje). Tiek te galime įvardinti reikalų šiam tarpe. Minėti darbai daugiausiai puola ant pečių lietuvių, gyvenančių Didžiojoje Lietuvoje ir reikalauja tam tikros tvarkos usisiėmos darbuose. Neužilgo vėl bus duota žinia apie parodos reikalus. Turime čion pasergėti, kad prie mūsų susinešimų neužtenka vien laikraščių, kurie išeina retai, o tankiai ir nepasiekia tų, ką galėtų ir norėtų ateiti mums į pagelbą. Dėlto norintieji prisi-dėti prie to darbo tai kreipiasi prie Parodos Komiteto sekretoriaus per „Varpo“ red. arba per senąjį adresą (Herrn Otto Lang, Hegibach-str. 22, Zürich, Schweiz) Geistina, kad laiškai būtų rašyti nuo vardo draugysčių arba kuopų.

Komitetas.

Kasos stovis.

Iš Europos tapo atsiųsta į mus kasą 103 Mr. su paženkliniu: „amerikiniai pinigai“. Be to ant Parodos reikalų atsiuntė Fryburgo lietuviai 27 frankus. Delegatui nusiųsta syki 40 fr. kitą syk 47 rubliai. Atskaita delegato ir smulkesnė atskaita Komiteto bus paduota kitąsyk. — *Komiteto Kasierius.*

Zürich, 31. X. 99.

A. Lietuvis.

† Išstremtųjų giesmė.

Buvo šaltas rudens rytas; dangus apsi-niaukęs juosvai — pilkais debesiais, — taisėsi pradėti lyti. Aš laukiau arklų, rymodamas nešvarioje žigunės trioboje. Staiga užgavo mano ausis kaž-koks balsas, kurs pačią širdies gilumą pasiekė. Tarytum buvo tai žmonių balsas, bet tokio aš dar nekuomet nebuvau girdėjęs. Buvo tai mišinys giesmės, dainos ir

aimanavimo. Išėjau iš triobos. Matau... prie vieno kiemo stovi minia žmonių, gal lig pus-antro šimto, daugumas vyrai... be kepurų... matosi ir moterys, ir vaikai, kiti prie motinos kruties... visi į geležinius pančius surakinti... Aplinkui juos stovi ratu eilė kareivių su plikais kardais...

— Tai išstremtieji į Sibirą, — aiškino man žigunės valdininkas. — Meldžia pašalpos nuo žmonių, nės valdžios skatikų neužtenka prasi-maitinimui.

Apsivilkę nudriskusiais drabužiais, basi. Sako, pradžioje kelionės išduoda jiems po porį batų, teisingiaus kontaplių, bet jų nebetenka per 1—2 nedėli. Visi išblyškę, nuilę, vargiai ant kojų tepastovi; vaikai į motinų sijonus išikibę verkia.

Šiuos žodžius užgirdau giedant:

Susimylėkite ant mūsų!
Neatsjunkite alpstančių nuo nuovargio!
Neužmirškite kalinių!
Duokite mums duonos!
Sušelpkite apleistus vargdienius!
Susimilkite tėvai!
Susimilkite močios!
Vardan Dievo susimilkite
Ant išstremtųjų!
Už murų, už geležinių langų
Uždaryti, užrakinti
Mirštame nualsinti!
Atitraukti nuo tėvų ir motinų,
Nuo brolių, seserų,
Nuo giminų ir draugų,
Nuo tėviškės,
Mes nelaimingi kaliniai!
Susimilkite ant mūsų!...

Kol gyvas, nebuvau girdėjęs teip slėgian-čios, tokios liudnos giesmės, kaip ši malda pašalpos; čia atsiliepė visas skausmas, nusi-minimas, vargas, nuliudimas, kuriuos iškentėjo žmonių etapo kelionėje, kaliniuose, kasyklose.

Iš visų triobų pasirodė vaikai ir moterys, išnešdami duonos, mėsos, kiaušius.

Mums su žigunės valdininku besistebiant į tokį keistą vargšų būrį, priėjo prie mūsų ve-das etapą apicierius. Iš kalbos matyt žmogus nerustas, gaillintis išstremtųjų, bet negalįs pa-gerinti jų padėjimo, nors ir labai norėtų.

— Ar toli reikia jiems eiti? — paklausiau aš apcieriaus.

— Vieniems į Tomską, kitiems į Irkucką, kitiems į pačius Sibiro rytus.

— Ar visą kelią eina jie pėsti? — klausiau aš.

— Lig Nižniaus važiuoja geležinkeliu, o nuo ten eina kiaurai pėsti. Ką į vakarinį Sibirą varo, priseina suvaikščioti apie porą tukstančių viorstų, o kam toliau, tai ir lig 6—7 tukstančių.

Jei kas jau labai susergera, tai tikrai tokį vežą kibitkose kartu su pėstininkais, teip-gi ir vaikus lig 10 metu. Visi kiti eina visą kelią pėsti.

Čia apicierius nutilo ir įbedęs akis į manę žiūrėjo, tarsi norėjo iš akių pažinti, ar gali su manimi atvirai šnekėti. Matyti jis buvo kiek tinkamai patyręs skaudžių neteisybių ir norėjo išlieti prieš kitą, kas jo širdyje nebetilpo. Valandėlę patylėjęs kalbėjo toliau:

— Kiek tie nelaimingi bekeliudami privargsta, negalima nė apsaityti. Rudenop, kada subiursta orai, nuolat lietus, vėjai, šalčiai... basi bėda per purvynus iki kelių, o čia lietus iš viršaus nepaliauja jų mirkinęs. Visą dieną ėję, iki odos permirkę, sušalę, tuose pačiuose drabužiuose turi talpintis daržinėje, ant plikos žemės. Todėl daug jų susergera, šalčio, drėgmės ir alkio įveikti, daug ir miršta. Iš šimto ištremtųjų miršta kasmet pakeliui ar kaliniuose lig 10—20 žmonių. Visą nedėlią ėję, sustoja ant kitos nedėlios kalėjimuose pasilsėti; bet tenai vietoje pasilsio dar daugiau nuvargsta, nės kur kalėjimas paskirtas šimtui žmonių, sukiša dėl stokos vietos lig dviejų — trijų šimtų*) Sunku suprasti, kaip jie tokioje ankštenybėje nenutroks. Vienai partijai išėjus ateina kita, — teip per visą vasarą lig vėlo rudens. Iš viso ištremtų atvaro į Sibirą per metus 15—18—20 ir daugiau tukstančių.

— Už kokius prasikaltimus patenka daugiausiai į Sibirą? — paklausiau aš apicieriaus.

— Skaito 4 skirius ištremtųjų: 1) Vieni sudo aptarti prie katorgos darbų: vagys, galvažudžiai; 2) antri teip-gi sudo aptarti ant apsigyvenimo Sibire už mažesnius prasikaltimus; 3) tretii išsiųsti ant apsigyvenimo Sibire per valsčiaus nutarimus arba paliepimą ministerio vidaus dalykų (administratyvsku keliu); 4) išsiųstųjų šeimos, keliaujančios kartu su ištremtaisiais. — Čia sitame buryje yra daug administratyviškai išsiųstų. Šitai ans vaikas, Maskvos studentas, išsiųstas ant 5 metų į Irkucko guberniją už tai, kad pas jį žandarai rado keletą uždraustų knygų; tenai šit stovi daktaras, pas kurį rado laišką nuo vieno prasikaltelio, Petropavlovsko kalinyje esančio. Et, ką čia išskaitysi, už ką gali žmogus į Sibirą pakliuti. Kaip aš su tais politiškai prasikaltėliais arčiau pasižinau, tai negaliu suprasti, kuo jie galėjo būti pavojingais. Visi yra plačiai apšviesti, žmonės labai dorus, geros širdies. Jie galėtų didžiausią naudą atnešti savo tėvynei, o čia jiems rankos visai suvaržytos. Daktaras neturi tiesos nė vienam ligoniui patarmės duoti, nors kitą-sykį

ir smertį galėtų prašalinti. Juristas teip-gi visai nuo žmonių yra atskirtas. Tankiausiai priseina pasikakinti šešiais rubliais, valdžios kas mėnesį mokamais, arba kitaip sakant reikia nuolat alkį kęsti. Nors paskiria tankiausiai, kiek metų katram reiks ištrėmimo gyventi, vienok sukakus tiems metams policija randa vis naujas kliutis, naujus, pramanytus ar spėjamus prasikaltimus ir laiko toliau, kol žmogus visų tų smugių įveiktas neapleidžia šios asarų pakalnės, tankiai patys savę nusižudo iš nusiminimo arba nebegalėdami toliaus ištremimo kančių išturėti. Jei kam ir pavyksta sugrįžti į savo tėviškę, grįžta nuilsęs, kunu ir dvasia pasenęs, nusilpnėjęs, nebederąs nėkokiam darbui, reikalaujančiam šiek-tiek energijos...

Atsiminiau, kad ir iš mūsų lietuvių, jau daugybė vargsta ištremimo vietose. Ir musikiškai teip-gi nėra kokiais prasikaltėliais, negut tikrai tuo nusidėjo, kad neatsižvelgdami ant savęs rupinos ir kiek išmanydami darbavos, kad pakelti tamsesnius savo brolius iš teip pragaistingo miego. Gal ir jie pritaria anai liudnai giesmei... tikrai jie toli nuo mūsų... mes negirdime jų meldimo, nės jeigu girdėtume iš tikro negalėtumėme nė vienos nakties ramiai užmigti, kolei neatiduotume kiek kas galėdamas jų pašalpai.

P. A.

Apie išsiskyrimą į viensėdžius.

Kaskart, kuomet aš tik parvažiuoju namon, man priseina išgirsti daugybę skundų ir dejavimų, kad dabar javai pigus, kad vargingas ir sunkus ukininkų gyvenimas. Ir isztikro, jeigu nusižiūrėti gyvenimas mūsų sodiečių apgailėtinas ir seniai laukia atsižiūrėjimo ir pašalpos nuo mokintiesnių žmonių. Kad javai pabrangtų teip, kaip seniaus buvo, sako žmonės, tai „kas kit butų“, tai mes vėl galėtumėm lengviaus verstis. Ar teip butų, ar ne, aš apie tai nešnekėsiu, pasakysiu tik, kad laukiant tokių metų prie dabartinio budo ukinikavimo, priseis visiškai nuplikti ir terbas ant pečių užsikabinti. Užtaigi geriaus butų, jeigu mes ant tuščių laukimų su ranka numotumėm ir pradėtumėm įieškoti kitokio budo ukininkavimo, kuris prie dabartinių sanlygų galėtų mūsų materijališkai paremti.

Tai, žinoma, nelengvas darbas, bet mums nereikia ant to žiūrėti; — reikia mažiaus dejuoti, daugiau mislyti ir daugiau drąsumo turėti. Jeigu mes nsausim ir nieko nemislysim, arba jeigu, ką nors išmislyje, nesistengsim padaryti, mes nėkuomet iš vargų neišeisim. Reikia mums mislyti, dirbti ir jeigu nepasiseka, neimanuoti, bet stengtis padarytas klaidas atitaisyti ir užmąnytą darbą iki galui vesti.

*) 1885 metuose Tiumenio kalėjime vietoje 800 buvo 1741, Tomske vietoje 1400—3000, Irkucke vietoje 773—1500 lig 2000.

Be vargo ir nusiminimo niekas į rojų nepakliuvo.

Gal nevienas iš skaitytojų pasakys man:

„gera tamstai taip rašyti, bet kad priseitų, kas žin ir pats ką padarytumei?“ Aš nežinau, ar aš ką padaryčiau, jeigu bučiau ukininku ar ne, bet mano sodžius, kuriame aš gyvenu padarė teip, kaip aš juos mokinau ir dabar negali atsidžiaugti ir man už gerą rodą atidėkavoti. Dabar kaip aš parvažiuoja namon nebegirdžiu skundų ir dejavimų, kad vargu gyventi. Visi mūsų sodžiaus gyventojai pertekę ant visko: javų dukart daugiau priauga, pašaro gyvuliams daržinės prisikrauna, dėlko arkliai ir karvės esti per visus metus kaip ištinę. Sviesto pirmai tik retkarčiais gaudavai paragauti, o dabar pilnas spockas prisikrauna, o pieno, kaip vandens...

Skaitytojui man rodos žingeidu patirti kokių būdu mūsų sodžius taip labai pralobti galėjo? Priežastis pralobimo buvo prasta ir man rodos nevienam skaitytojui žinoma. Mūsų sodžius pralobo dėlto, kad jis išsiskyrė į viensėdijas, t. y. išsidalino savo laukus teip, kad kiekvieno žemė yra vienoj vietoj, o ne šniuruose, kaip pirm buvo. Ar-gi galimas daiktas, kad nuo to pralobtų, — paklauskite jus manęs. — Teip, nuo to visi pralobo, ir šiose dienose sunku mūsų ukininkams geresnį šaltinį turtų atrasti. Išsiskyrimas žemės yra dabar vienintelis tikras kelias, vedantis ukininką į gerovę ir pakol sodiečiai neišsidalys į viensėdžius, arba kolonijas, gerumo nėjokio nebus, žmonės, kaip dejavo vargdami, teip ir dejuos ir dejuos dėlto, kad sodžiškas gyvenimas neduoda žmogui nėjokios laisvės, kuri prie ukininkystės reikalingesnė yra, kaip kitur kur.

Žmogus gyvendamas dabar sodžiuje esti, teip sakant, surištas per rankas ir kojas: jis negali nė pievos pataisyti, nė ganyti kur nori, nė dauglaukinės ukės įvesti, nė su sodininkyste ant siaurių šniurų užsijimti ir nieko kas reikalingiausia yra, kulturiškam tolynžengimui žmonių. Juog iš to visko pasidaro tas šaltinis, iš kurio išeina visa ukininkų laimė ir gerovė. Užtaigi didžiausia užduotis mūsų apšvietesnių turi būti dabar materijališkas sušelpimas ukininkų, dėlto kad sanligos šiandiena gyvenimo yra teip susidėjusios kad antraip kulturiškas tolynžengimas žmonių turi būti visai apgailėtinas. Materijališkas turtas yra dabar didžiausia spēka, kuri viską žmogui suteikia, be kurios žmogus dabar negali nė mokslo įgyti, nė priguliančiai civilizacijos keliu eiti. Svetur tą labai gerai supranta ir kaip galėdami stengiasi įgyti tą spēką. Pas mus teip-gi labai gerai žino, kad su pinigais viską galima padaryti, tiktai nežino iš kokio šaltinio tuos pinigus pasisemti, o šaltinių tų yra ne vienas ir iš jų

tikriausis ir labiausiai atsakantis sodiečiams: *išsiskyrimas žemės*, apie ką aš ir noriu toliau papasakoti.

Žmonės pas mus*) nuo seno gyvena po sodžius ir ukininkauja išsidalinę savo dubas į daugybę mažų gabalėlių visokio ilgumo ir platumo, kurios paskutiniuose metuose dar labiausiai išsmulkino jaunoji karta ir tuom dar labiausiai apsunkino gyvenimą sodiečių. Žmonės aiškiai mato tą savo vargą, bet nenori nė rankos pridėti prie to darbo, kuris galėtų jiems dabar tokią laimą suteikti. Jie dejuoja ir, poterius kalbėdami, laukia, kad ponas Dievas jiems stebuklą parodytų ir prekes ant javų padidintų. Bet dabar nebetoki laikai, svietas ištvirko ir Dievas stebuklą neberodo, ir kas nori gyventi, turi dirbti netik su rankoms, bet ir su galva.

Kuomet aš pradėjau kalbinti savo sodžių išsiskirti, iš manęs stebėjos ir nenorėjo klausyti, o jeigu klausė, tai netikėjo kad teip galima būtų padaryti. Mat jau mūsų toki žmonės, nenori žodžiams tikėti, pakol savo akimis gerumo nepamato. Kaip-gi mes begyvėsim išsiskyrę, sakydavo man nekurie, kur-gi mes tuos gyvulius beganysim išsidalinti ganyklas, kur-gi mes tų piemenų be prisikakėsime? Dabar vieno užtenka, o tuomet neatbutinai reikės dviejų, o kad ne tai ir trijų. Kiti-gi bijojo skirtis, kad jų kaip nors neapgautų ir ne įduotų blogesnės žemės treti — kad negautų mažiau, kaip jie turėjo arba kad iš jų visiškai neatimtų žemę. Vyrų kaip kada budavo nė šio, nė to: jie nors ir neketindavo skirtis, bet vis-gi išklausydavo, ką jiems sakai, o moters anaipolt, nė girdėti nenorėdavo, jos ir vyrams dažnai burnas užimdavo savo rėkimu. „Nė čia kas bus“, sakydavo jos: „nė jus apie tai mislykit, — kur-gi tu matęs, kad dabar išsiskirtų, kas-gi, ar aš tau duosiu trobas draskyti“... Už vis-gi labiausiai jos bijodavo, kad kaip neapgautų ir kad nereiktų vietoj vieno kelių piemenų samdyti.

Pirmą vasarą aš nieko nepadariau, pasėjau tik tai gerą mislį, kuri vertė mano kaimynus dažniau pamislyti apie savo reikalus. Ant antros vasaros radau aš jau keletą pasekėjų, kurie viską suprato ir kartą su manim aiškino kitiems gerumą išsiskyrimo. Ant trečių metų jau daugumas pradėjo tą reikalą suprasti ir man kartą pasisekė padaryti susirinkimą ukininkų sodžiaus dėl pasiņėkėjimo apie tą dalyką. Surėjo ir tie, ką norėjo skirtis ir ką nenorėjo. Pirmieji darodinėjo gerumą ir reikalingumą išsiskirimo, o antrieji negalėdami gerai suprasti, niekino tą užmanymą ir stengėsi, kaip galėdami, susirinkimą išardyti ir ant galo išėjo teip, kad

*) Kauno, Vilniaus, Grodno gub.

visi tarp savęs susibarė, susilojo ir nieko nesutarę išsiskyrė. Išsiskyrė ir rodos jau viskas pasibaigė, bet teip tiktai rodės, o ištikrųjų dar labiausiai apie tai susirupino ir suveidami po vieną dar aštrius pradėjo darodinti vienas kitam gerumą ir blogumą išsiskyrimo ir, žinoma, juo daugiausiai mislyjo apie tai ir šnekėjo, juo aiškiausiai jiems tas klausymas rodės, juo labiausiai reikalavo išsiskyrimo. Rudenį buvo vėl padarytas susirinkimas ir dar arčiausiai viskas apšnekėta, bet susitarti nekaip negalėjo. Ant ketvirtos vasaros parvažiavęs namon radau tą klausymą ant tiek jau išsiplėtojusį ir teip plačiai apsvartytą, kad rodės, kad ne šimet, tai kitą met musų sodžius išsiskirs. Idant širdys neatauštų ir norai nepranyktų, aš apsiėjemiau visus striukai sujimti prie paskutinio galo privesti. Vienam nedėdienį sušaukėm visus ant susirinkimo ir per didelį rekimą nutarėm:

1. Išdalinti viso sodžiams žemę, kartu ir ganyklas, kuriomis sodžius išvieno naudojosi, į tiek šmotų, kiek yra ukininkų, arba žemės valdytojų.

2. Žemė apaugusią mišku atskirti ir palikti teip, kaip yra.

3. Ukininkų dubas, kurios yra išdalintos tarp vaikų į dvi arba tris dalis, teip išskaldyti, kaip jie patys tarp savęs sutars.

4. Sodybas, arba žemę, kurią sodžius užima, atskelti ir palikti teip, kaip ji dabar yra su visoms trioboms, sodnais ir daržiais.

5. Kas nori, turi visą valę išsigabenti su trioboms ir viskuom ant savo lauko gyventi.

6. Vietas, netinkančias žemdirbystei, atmesti, bet jos priguli tam, keno žemei pakliuva.

7. Keno duba paklius į vidurį lauko, arba gale lauko, palikti jam kelia dėl išvažiavimo.

Ant pabaigos paliko išrišti konuosvarbiausius klausymus: kaip išdalinti žemę teip, kad visiems būtų gerai t. y. teip, kad vienam nebutų geresnė žemė, o kitam blogesnė ir kur katram duba papuls. Vieni reikalavo išdalinti visą žemę į vienodus šmotus ir paskui kiekvieną šmotą apčieniovoti pinigais, ir kam paklius pigesnis šmotas, tam turi primokėti pinigais tas, keno brangesnis ir pagal nutarimą sodžiaus. Kiti-gi reikalavo, kad atlyginimų pinigais nebutų nėjokių ir kad žemę išdalinti pagal gerumą t. y. teip, kas, kuriam paklius blogesnė žemė turi gauti daugiausiai už tą, kuriam paklius geresnė ir dangiausiai ant tiek, kiek jam sodžius kartu su kamarninku paskirs. Ant šito paskutinio nūrėmimo ir apsisistojom. Žemę išdalinom į šmotus nevienodo didumo, bet vienodos vertės, idant nei vienam nebutų apmaudos ir traukėm liosus, bet pirm padarėm šioki sutarimą: ištraukus liosus galima apsimainyti žemėms, kur kam parankiau

ir be jokių priedų ir atlyginimų. Tą savo nutarimą, padarytą ant popierio, mes už 2 jų sanvaičių atlikome praktiškai ir dabar jau 6 metai, kaip išsidalinę žemę gyvename.

Musų sodžių veda dabar šešlaukinę ukę, o nekurie 8 laukinę ir visi turi per visą mielą vasarėlę gražias dobilienas ganyklas, ant kurių matyti ganos puikus arkliai ir vaikštinėja gražios riebios karvės. Ant žiemos kaimynai mano prisipildo daržines dobilais, o klėtis javais, kurių dabar daug daugiausiai užauga negu pirma. Dabar malonu pažiūrėti į musų derlingus laukus ir į tas puikias dobilienas ir į tuos sočius gyvulius, kurie pirmą esdavo pakratytus po diendaržius šiaudus. Dabar kaip aš parvažiuoju namon, nebegirdžiu dejavimų ir skundų, kad javai neužauga, kad priekės mažos, kad viensėdiškas gyvenimas niekai. Dabar visi mano kaimynai „kantanti“ iš savo gyvenimo ir man, žinoma, linksma su jais pasišnekėti ir iš jų laimingo gyvenimo kartu su jais pasidžiaugti.

A. Šerkšnas.

Autorius straipsnio per daug išgiria naudą išsiskyrimo į viensėdžius, tarytum visi ukininkai po išsiskyrimą tampa apšviestais, turtingais, laimingais... Ukininkai Suvalkų gub. yra išsiskyrę į kolonijas, bet vis-gi nėra nė turtin-gais nė laimingais. Teisybė, geriau yra gyventi išsiskyrusiems ne kaip neišsiskyrusiems, bet vis-gi per tai ne buna prašalintos kitos vargo priežastys kai va: tamsybė, valdžios prispaudimas ir tt.

Red.

Velnio apsėsti.

Kiekvieną daiktą žmogus nori išaiškinti ar šaip, ar teip. Ką tik žmogus pamatys, tuoj jam ateina į galvą, kas tai per daiktas, kodėl jis toks, nuo ko jis prasidėjo ir tt. Vienas pasakys — „tai gamtos dalykas“, kitas-gi — „tai Dievo galybė“. Juo daiktas bus navatnesnis ir labiau nesuprantamas, juo greičiau pasakys, kad tai viršprigimtinų (nepaprastų) galybių darbas.

Parodysiu čion vieną pavyzdį.

Atsirado geležinkeliai. Važiuoja trukis be arkliu, niekas jo nestumia. O jis ant pažiūros ne gražus, o vakarę, kaip pažiūrėsi! į jo žerint-čias akis, išrodo net baisus. O jeigu teip, tai čia velnio darbas, sako davatkos ir tamsuoliai, ir tuojaus patvirtinimui savo sakymo pridės visokių atsitikimus. Ot kartą, pasakoja davat-kos, sėdos kunigas su Ponu Dievu (su S. Sakramentais) į trukį. Trukis pukščia, pukščia, niekaip negali pasijudinti iš vietos, o kaip kūnigas išlips, tai trukis tuo pradėjo eiti kaip pasiutęs.

Vis tai pasakoja senesniejie, senos davatkos; jaunesniejie-gi jau teip nebemislyja. Kodėl-gi

teip? Tamsus žmonės mislyjo taip todėl, kad kiekvienas nesuprantamas, o dar negražus daiktas jiems rodė velnio darbą, nuo velnio, sako, viskas blogas paeina. Ilgainiui toki burtai ir mažtikėjimai platinantės mokslui nyksta ir paskui viską galima aiškinti gamtos pajėgomis ir žmogaus darbu.

Čionai aš norėjau pakalbėti apie taip vadinamus velnio apsėstus. Ikišiol tie burtai turisi tarp tamsių žmonių, bet juos taipgi rasi dar ir naujose dvasiškose knygosė. Noriu šitame straipsnelyje nurodyti silpnumą to pamato, ant kurio yra paremtas tikėjimas i velnius.

Tikėjimas, kad velnias gali apsėsti žmogų ir šnekėti jame, labai buvo išsiplatinęs vidur amžiuose, pirm 500 metų, bet dar jis gyvavo ir pirm 100 metų. Tuomet visas svietas buvo pilnas velnių, raganų, raganių, burtininkų ir tt.

Kad jų visur taip priviso, galima aiškinti tik tuom, kad tuomet žmonės buvo tamsūs ir tikėjo, kaip maži vaikai, i burtus ir visokius ne butus daiktus. Mokslas buvo tuomet da ne išsilavinęs ir buvo persekiojamas. Jeigu žmogus pradėdavo klejoti apie velnius, raganas, kiti mislyjo, kad tai jis yra velnio apsėstas. Velnias galėjęs veikti ant žmonių dvejopai: pats žmonės su velniu susiderėdavę -- buvo tai *raganiai, burtininkai*; pats žmonės priešais savo norą budavo velnių valdomi -- buvo tai *velnio apsėsti*.

Raganos, pagal tų žmonių nuovoką, daro žmonėms tik blogą, nės jose ėsąs velnias. O šitai iš savo paties velniško prigimimo nieko gero nedaro. Dar ir dabar kunigiškose knygosė rasi, kaip galima pažinti raganą. Juog, kaip parsidavusias velniui nebegalinčias pagrižti ant kelio išganymo kitąsyk kankindavo ir sudegindavo.

Raganos galėdavusios užleisti velnią ir ant kitų žmonių ir tokiu budu sugadindavusios kitus. Bet šitų nekankindavo, tiktai maldomis ir užkeikimais stengdavosi dvasiški žmonės išvartyti velnią ir klausdavo, kas velnią ant jų užleidęs, norėdami anas sudeginti.

Apsėdimas velnio platinosi kaip koki limpanti liga arba epidemija. Daugiausiai susirgdavo moteriškės ir tai vienuolės (zokoninkės). Pirmoji toki epidemija, arba platus išsiveisimas tos ligos, buvo 1610 metuose, klioštoriuje šv. Uršulės Francuzų žemėje. Dvi vienuoli susirgo kaip ir nuomaro liga. Nutarė: „tai velnias apsėdęs“. Pradėjo velnią laukau vartyti. Bevarant vieną judviejų pasisakė, joje ėsą 3 velniai: verrinas -- geras velniukas ir da katalikas, Leviatanas -- piktas, nerimstąs velnias, o trečiasis -- piktas velnias, gundytojas visokių piktų norų. Ji pridėjo, kad ant jos užleidęs velnius

kunigas klebonas (prabaščius). Antroji vienuolė taipgi prisipažino, kad ją sugadinęs tas pats kunigas ir ant jos užleidęs 6666 velnius. Tuodviem vienuolėms itikėjo, o kleboną sudegino ant laužo.

Pasirodo, kad velnias daugiausiai sukinosi apie dvasiškus žmones: apsėdavo vienuoles, kunigus. Pagal anos gadynės supratimą velniai turėję vardus, o dar, kaip matėte, vienas velniukas buvęs kataliku!

Kitame klioštoriuje šv. Uršulės atsirado tokios pat ligonės. Buvo tai 1631 metuose. Perdėtinei šito klioštoriaus pasirodė, kad ji esanti apsėsta velnio, kuri užleidęs ant jos kunigas Grandjė (Grandieux). Jos kuną laužydavo, sąnarius sukinėdavo, tąsydavo. Pradėjo taippat daryti ir kitos vienuolės ir, privestos prie altoriaus velnio išsižadėti, dar labjaus ēmė keikti. Tamsuoliai vis mislyjo, kad tai velnio darbai. Kas-gi daugiaus, jose sėdintis? Ak vienuolė budama moteriškė dievuota, negali keikti ant Dievo ir šventųjų ir tai gal daryti tik joje esantis velnias.

Nelaimingas velniukas! Visur jį pricaišioj, visur jį apkaltin. O tame atsitikime, kaip ir visur, veikė liga.

Kunigą, kuris neva apleidęs šitas vienuoles velniais, kankino ir sudegino. O kas-gi buvo sudžios? Gal mislyjat, kad kokie bedieviai, stabmeldžiai, parmazonai? -- Ne, vis tai buvo vyskupai ir mokinti kunigai, kurie kankino ir degino ant laužo kiekvieną, kas drįso abejoti apie velnio ir raganų galybę. Velnias tuokart turėjo tas pačias tiesas ką Dievas: kas netikėjo ar i velnią ar i Dievą lygiai buvo bedieviu ir atskalonu ir lygiai buvo deginamas šitų mokintų kunigų.

Nurodžiau kelis atsitikimus iš svetur. Dabar-gi neprošali butų parodyti tą ir pas mus.

Ir pas mus budavo visokie burtai ir prietarai apie velnio galybę. Ir pas mus nuo tų laikų atsirado velnio apsėsti. Turėjo, žinoma, atsirasti ir velniavarai (velnio varytojai). Dar neseniai, pirm 30 metų, buvo jų gana daug. Buvo tai kunigai. Iš netyčių pakliuvau ir aš pas vieną toks velniavari, gana garsų, pas kurį atvykdavo daugybė ligonių.

Gydė arba velnią varė jisai tokiu budu. Atveda vyrai ligonį, kuris purtos kratos, kunigas su šlakštuvu (krapyta) laukia jo, kaip tik priveda ligonį arčiaus, kunigas pradeda šlakštyti, o ligonis net kaukti pradeda: Kunigas subrus dar labiaus, o tas dar didžiau šaukia. „Palaukk, velne, mislyja kunigas, aš tavę ant galų galo priveiksiu“. Kunigui padėjo jo gaspadinė, kuri rodė, kurioj vietoj po drabužiais tupėjo velnias. Velnias išsigandęs lakstė kaip žiurkė po visą kuną, o gaspadinė tuoj jį surasdavo; kur jis budavo pasislėpęs, velniavaris

ten ir šlakstė. Tas atsikartodavo kasdieną su kiekvienu ligoniu.

Dabar reikia nurodyti priežastį, iš kur atsirado tikėjimas į velnių apsidimą, ir kodėl ligoniai sakosi, buk jie velnių apsėsti esą.

Dabartinis mokslas žiūrį į velnio apsėstus, kaip į ligonius, bepročius. Abelnai protliga suserga toki, kurie jau yra palinkę ant to iš prigimimo (bepročių, girtuoklių ir tt. tėvų vaikai), arba tame dalyke yra kaltas užauginimas ir kitos priežastys.

Proto ligonis ant tikėjimiško pamato suserga žmonės dievobaimingi, bet nėkuomet to nebus su netikėliu ir bedieviu. Tie, kurie atsidavę skaitymui dvasiškų ir tikėjimiškų knygų, meta visą ką svietišką su paniekinimu, o mislyja apie dvasišką, dangišką. Tankiai jam akise pasirodo matymai, ar tai piktosios ar tai šventosios dvasios; piktosios kovoja kartais su šventosiomis ir buriais jos nuveikia anas. O kartais esti atbulai.

Kitam ligoninui rodosi jis esąs pranašu, Išganytojum, Dievo Motina ir tt. Beskaitydamas dvasišką knygą jis atranda, kad tai vis apie jį parašyta. O jeigu žmogus bus ant dvasios nupuolęs, arba jaučia šokių tokių skaudėjimus, ir jeigu bus žmogus tikintis, tai jis sakysis, esąs velnio apsėstu. Tada nurodys, kas jį sugadino (t. y. kas velnią užleido), kokių budu (ar tai žiurėdamas, ar tai murmėdamas nesuprantamus žodžius arba navatniai su rankoms mojuodamas), koks velnio vardas, kaip jį galima išvartyti.

Tai-gi matome, kad velnių apsėstieji yra bepročiai. Tegul kartais viens pagis mažumą, bet jis gal vėl atkristi, nės nuo protligės išgydyti galutinai ne visuomet galima. Pažinau vieną šeimyną. Iš jų 2 dukters sirgo ir užėjus dideliais sopuliams, ar išsigandus, suserga protlige. Sirgo viena jų tris kartus. Laike ligos sakės ji, kad ją velnias apsėdęs, su juom ji kalbėjusi, jį mačiusi. Kaip išgijo, tai ir velnias pražuvo. Arba štai kits pavyzdys. Turbut nevienam atsitinka matyti bažnyčioj moteris, kokios per patį pakilėjimą pradeda kalbėti ir juoktis arba verksti. Pakalbėkite su jomis, ar jos sveiko proto, ar ne.

Tai-gi matome, kad šitie velnio apsėsti — bepročiai. Kiekvieną tokį ligonį reikia gydyti, o nelaikyti kur norint prirakinus. Tokiems ligoniams yra tam tikri namai — bepročių ligonbučiai; tenai vienus išgydo, o kurių nebegal — palieka ten kartais ant visados. Gydo tuos ligonius gydytojai, kurie su velniu jokios pažinties neturi, o ne davatkos, kurios gydo plakimu su šventais daiktai, kuriuos jos tuomi paniekina, o ligoninui nuo to blogiaus, o ne geriaus darosi.

Žmogus.

Korespondencijos.

Suvalkų губ.

Senapilės pav. Pilviškiai. (*Vardan teisybės.*) N. 3 „Ukininko“ š. m. D...as teršia Pilviškių prabaščių, kaipo parapijonų plėšiką ir skriaudiką. D...as duoda, mat, pamokslą žmonėms, kaip jie turi elgtis ant susirinkimų dėlei bažnyčios reikalų, kad tik nepasiduot prabaščiui.

Susirinkimus dėlei valsčiaus reikalų išranda jisai jau teisingesniais, „nėsa žmonės turi ten didesnį balsą ir gali pasipriešint valdžiai ir jos užmanymams, o parapijos susirinkime, prabaščius, kaipo tikras, girdi, piemuo savo kaiminės ir ganytojas jų dušių, tiktai vienas turi balsą, o visi parapijonys susirinkusieji turi pasiduot jam ir sutikt ką jis nutaria“.

Užtiesą, rašytojas, turbūt, niekad nebuvo ant valsčiaus susirinkimų, jeigu juos augščiau stato už parapijinius. Juog-gi kiekvienas kaimo žmogus gerai žino, kad valsčionys nors labiausiai priešintųsi valdžios užmanymams, ir nors tie užmanymai būtų neteisingiausi, vienok vis-gi turi but išpildyti, ir da-gi tankiai priešgyniai į kalėjimą patelpa. Kaslink bažnytinių susirinkimų galėtume nurodyt tukstančius atsitikimų, kad išsiraada parapijonys, kurie nenori prisidėt prie pataisymo bažnyčios (žinoma iš priežasties savo godumo), reikalaudami, kad arba rundas, arba dvarponis, arba ant galo, kad prabaščius už savo locnus pinigų tą darbą atliktų. Ir už tą pasipriešinimą jiems nė plaukas nuo galvos nenupuola!

Žinoma, rundas netik ant bažnyčių naudos neprisideda, bet da visokias kliutis daro, norėdams kad tik bažnyčių nebutų; dvarponiai jau suvis beveik išnyko, tai-gi pasilieka tas darbas atlikti vieniems prabaščiams. Ir matome, kad beveik žednas prabaščius daug išduoda savo locnų pinigų ant bažnyčių papuošimo. D...as ir jam panašus rašėjai to nemato, arba nenori matyt, tik už skriaudiką laiko prabaščiu, kuris jau daug išdavęs savo locnų pinigų ant bažnyčios parėdymo ir da-gi išdrysta reikalauti ant susirinkimo nuo žmonių, kad ir jie prie pataisymo prisidėtų. Ištikro, begediškas užmanymas D...o, kuris tik ant prabaščiaus nori sukraut visus bažnytinius taisymus, tarsi prabaščiaus locnastis bažnyčia, ir da-gi pyksta ant parapijonų, kad jie prabaščių aprinko už prižiūrėtoją to viso dalyko, arba, kaip rašytojas išsireiškia: „už pirmsėdį“; pataria parapijonims su piktumu, kad „prabaščius gali buti tiktai klausytoju iš šalies, be jokio balso“; vieną tiktai tiesą pripažysta prabaščiui iš savo malonės, tai yra: pavelija jam buti „podriačiku“, žinoma už tai prabaščius negali reikalaui jokio užmokesčio, bet teip sau, — dovanai. Cia jau

tikrai begėdiškas rašėjo pasityčiojimas iš dvasiškijos ir iš bažnytinių reikalų. Neužkęsdams jisai pats bažnytinių dalykų ir tikėjimo, panašus yra anam šuniui, kuris „nė pats kaulo negrauzia, nė kitam neduoda“, kaip sako priežodis.

Toliaus, rašytojas šep jau pranašauja: „Prabaščius, žinoma, šiame dalyke yra „pirmutinis“ podriačikas, ir kada inžinierius atvažiuos apžiūrėt, tai pirmiausiai nuėjęs pas prabaščių, išsigers kokią bonką vyno, įkaitęs jau apžiūrės ir aprokus kuonuobrangiausiai, o parapijonys atsidavę ant prabaščiaus ir inžinieriaus aprokavimų, turės užmokėt trissyk tiek, kiek turėtų kaštuoti visas. Žodžiu, prabaščius užsilipęs ant kedės, parodys parapijonims kaladę kortų, pasakys, juog loš „einiki“ su parapija, trauks kortas už visą parapiją, tik užmirš pasakyti, kad tiktai ant jo kortų bus visados „einikis“, o ant parapijos „duot“.

Užtiesą, jeigu nebūtų liudnas, tai suvis būtų juokingas rašėjo svajojimas. Mat, prabaščius nugirdysęs inžinierių ir tas pavėlyęs paskui prabaščiumi apvogti parapiją!.. O prabaščius nieko, mat, nenumanęs, perkas medegą brangiai, nors nepasako rašėjas: po kiek užmokėjo už tuos „gontus“ ir už tas „lentas girdims“.

Apkalbėt kiekvieną miesto boba gana gerai moka, bet atlikt gerai darbą, tai suvis kas kits. Toliaus, rašėjas, jau pervirš išsidrasinęs savo žodžiais, šep šaukia: „Prabaščius parodys parapijonims kaladę kortų, pasakys juog loš už visą parapiją einiki“ ir teip toliau. Čia jau aiškiai daro prabaščių vagim, kuris tyčiojasi iš parapijonų traukdamas iš jų pelną sau. —

— Kiekvienas, kuris pažįsta Pilviškių prabaščių, tai gerai žino, kad jis nėra teip netikėliu ir nepadorum žmogumi, už koki jį paduoda rašėjas. Ne tik bažnyčios neapvogė, ale daug į ją savo locono skatiko idėjo; žinomas yra teip-gi Pilviškių prabaščius kaip nemegstantis bereikalo mėtyt skatiką, mokėt pervirš už niekniekius. Tai-gi ir už tuos gontus ir už tas lentas, kaip tikrai žinome, nepermokėjo prabaščius, kaip meluoja rašėjas, norėdamas prabaščių padaryti melagium. Apie tai, juog prabaščius už savo pinigų įtaise vargonus, tai rašėjas, mat, nė žinot anaipitol nenori, vadydamas prabaščių tiesiog melagium, už tai, kad prabaščius išdryso pasakyt žmonėms, juog loconais pinigais įtaise vargonus. Tą pat tvirtina rašėjas ir kaslink aptvėrimo kapinyno. — Vietą tvirtyti ir mėtyti tuščius žodžius, geriausiai bus užklausti rašėjo: — Jei ne prabaščius įtaise vargonus už savo loconus pinigų ir jei ne prabaščius aptvėrė kapinyną, tai kas dėjo ant to viso pinigų ir kiek ant to reikalo davė pats rašėjas? —

Pasiliko rašėjui vien sušukti: „nepasitikėkit prabaščiumi, ba jis meluoja visada, apgaudinėja jus, daro kokius ten užmanymus taisyti ir rėdyt bažnyčią, ir „pats apie juos nusprendžia“, — ai, tegul vėlaik ji griuva! O kad jau teip norit ant galo taisyti tą savo bažnyčią, tai paveskit tą dalyką man ir kitam kaip aš — padoram žmogui, o mes tą darbą ir pigiai atliksiva ir nieko neapgausiva, tik netikėkit prabaščiumi, ba jis „einiki“ su jumis lošia“!

Tik ačiū Dievui, tas rašėjo ir kitų jam panašių šauksmas pasiliks tuščiu, ba žmonės gana gerai žino, kas labiausiai rupinasi apie jų dvasiškus ir bažnytinius reikalus, ir suvis nesi-gailės ir toliaus „tų savo, anot rašėjo, iš visų kampų balsų: „tėveliui pavedam tą visą reikalą“! Piktumas už tai rašėjo ant žmonių jam tiktai pačiam doriškai pavodys, kaip kalbančiam neteisai; ir nors garsina jisai, juog prabaščius ant parapijos susirinkimų neturi tiesos būti pirmsėdžiu, „bet tik gali būti klausytoju iš šalies, be jokio balso“, žodžiu, tik žiopoti kaipo nieko apie bažnytinius dalykus n'įsmanantis, todėl ir spręst apie juos negalintis, bet vis-gi parapijonys ir toliau supras, kad kelti bažnytinius ir dvasiškus klausimus ir apie juos spręsti, ne prie jų vien priguli, — ba jeigu šiaučius imtusį, vietą šiaučystės, gydyt žmonės, tai nė ligoniams, nė šiaučiui ant galo pagalios neišeitų tai ant gero.

Pilviškių parapijietis.

Senapilė pav. Pakuonis. Kaip jau „U-ko.“ skaitytojai žino mes tarėmės rašyt pas carą ir prasyt kad paliktų mums kun. Šmulkštį. Pasirašiusių siųst prašymą pas carą buvo daug, bet kaip nuėjo pas advokatą rašyt prašymą, tai advokatas atsakė, kad šitam dalyke prašymas nieko ne gelbti. Todėl dabar pasiliko visas be pasekmės. Prabaščius Bakota isikraustė iš Pakuonio. Girdėjau, kad buvęs Pakuonyj mokytojas Lukša, denuncijentas, sėdi Kalvarijos kalėjime. Tai but teisingas užmokėstis už judošiskus jo darbus. Prašyčiau apie teisingumą šios naujienos geriau žinančių pranešti į „U-ką.“ —

Vilkaviškio pav. (Nubaustas). Pernai vasarą Virbalio žemskių starša Kemeraitis, ubagaudamas po valsčių, ir nuvažiavęs į *Lauckaimio* kaimą (Kybartų val.) pas ukininką *Juozą Kurą* prašė, idant prikrautų jo arkliui vežimą dobilų ant žiemos; tas žmogus nedaug dobilų turėdamas atsakė. Žemskiui tai labai nepatiko ir neilgai trukus, kitąkart atsilankė jau drauge su šaltyšium įieškot nėra muškietos. Muškietos nerado, bet *rado porą senų Kalendorių*, išsinešė ir pristatė viršininkui. Juozas Kuras buvo šauktas ant tyrinėjimo į Vilkaviškį ir už pusės metų tyrinėjimo parėjo

nusprendimas *atsėdėt 9 paras* prie valsčiaus raštinyčios.

Zemskis Kemeraitis dabar perkeltas į Vištytį. Vištytiečiai, saugokitės to šunelio, kad ir jus neįkastų!

— Prieš Žolinę subatoj Lauckaimio kaime tapo prilipinti atsišaukimai „*Broliai ir Sesers*“ ant gluosnių šale kelio, ant tilto ir kitur, kur tik galėjo prilipt, ir ragino visus nepasiduot maskoliams. Nedėlioį žmonės eidami į bažnyčią daugelis juos skaitė. Neišmaneliai kitas popieras nulupinėjo, bet liko da ir maskoliams darbo. Panedėlyje atvyko maskolpalaikiai, ale darbas ėjo labai pamaži (matyt klįjus smagiai lipo), nulupt negalėjo, turėjo krapštyt su peilais, su kaltais ir tt; kur buvo maži medeliai, tai tuos visai nupjovė ir prisidėję vežimą visokių strampų išvažiavo sau. Ar neverta būtų pasiskųsti vyresniems už sudarkymą medžių, nės valdžia liepia medžius sodyt šalimis kelio.

Kalvarijos pav. (*Neišmintinga vyskupo roda*). Seinų vyskupas, atlankydamas *Liudinavo* parapiją, per pamokslą barė žmonės už skaitymą lietuviškų knygų prieš tikėjimiškos įtatalpos ir rodyjo pirmiaus pasiklausti vietinio klebono, ar verta skaityti. Bet vyskupas pamiršo pasakyti apie tai, ar galima užtikėti tokiuose dalykuose mus klebonui. Jug mes parapijonys gana gerai žinome, koks yra priešas lietuvių mus klebonas. Gana būtų parodyti jam nors vieną lietuvišką knygutę, idant jau kitą dieną užpultų jau visa gauja žandarų. Ak kankinimas kalėjime ir išsiuntimas į Maskoliją ukininko Akelio tai vis darbas mus klebono drauge su kitais išgama. Kaip džiaugėsi mus klebonas iš barbariškų darbų žandaro Vonsiacio. Barbariškas kankinimas lietuvių kalėjimuose ir paskui išsiuntimas į Maskoliją kaipogi atnešė namažai džiaugsmo mus traicei išgamų: klebonui, Aleksai ir Kriščiunui.

Ant galo reikia pasakyti, kad klebonas kalbina žmones nesimelsti ant lietuviškų maldaknygių, dėlto kad tos yra uždraustos maskolių valdžios. Per pamokslą jis mokina: „Kas neklauso karaliaus, tas neklauso nė Dievo“. Toks apsiėjimas klebono aiškiai parodo jo dviasį.

Tokių budu vyskupas mums patiems rodyja pasiduoti į rankas žandarų tarno.

Jug ir pačiam vyskupui parapijonys davė suprasti apie pasielgimus mus klebono, kelis kart prašydami duoti jiems kitą kleboną.

Tegulgi žino mus vyskupas, koks yra jo apielinkeje klebonas ir ne duoda mums daugiaus tokių rodų, kurios mus veda tiesiog į kalinių už tėvų kalbą ir tikėjimą *Kaimietis*.

Kalvarijos pav. *Panausupių* kaime (Padovinio val.) atsirado vienas išgama ukin. P. Kaminskas, kuris labai persekioja lietuivius.

Ant kryžkelės tam kaime buvo prikalta liet. toblyčia. Užtėmyjęs tai Kaminskas, norėjo duot gandą į valsčiaus raštinyčią, ale paskui susiprato ir pasiuntė savo sunų nulupti. Verta but susiprast tėvui ir sunui ir nedaryt sau gėdos su tokiais darbais. *Gaigalas*.

— *Daukšiu* parapijoj per atlaidus Š. Jurgio, Škapliernos ir Baltramiejaus buvo prilipita ant šventoriaus ir pakėlese daug atsišaukimų. Per atlaidus paauštinimo šv. Kryžiaus po mišių Daukšenų jaunuomenė gerai alaus išitraukus užpuolė ties krautuve ir sumušė Kaminsko berną iš Panausupio. Sako, užsiuntęs ant jo vyrus J. K. iš Igliskėlių kaimo. Tai mat kokia Daukšenų jaunuomenė! Laikas, vyrai, susiprasti ir nedaryti sau gėdos!

Gaigalas.

Vilkaviškio pav. 1 d. rugsėjo atnešė vargdienis žmogus (kas toks? R.) pas *Bartininkų* kleboną (pravardė? R.) kudių į krikštą. Klebonas užsiprašė už krikštą 5 auksinų, o tas žmogus neturėjo daugiau, kaip 2, tada klebonas liepė nusivilkti kailinius ir užstatyti, kalbėdamas: „kaip atneši pinigų, tai gausi kailinius“. Ant rytojaus žmogus pasiskolinęs nuo kito 3 auks. atnešė ir padavė klebonui. Tada jam liepė klebonas eit ir pasimt iš arklidės kailinius. Nuėjo ten žmogus išgriozdė visas palėpes, bet kailinių nerado. Sugryžo pas kleboną ir pasiskundė. Bet kunigs išvijo žmogų, saka: „ar aš tavo bernas, kad kailinių jieskočiau“. Tai mat koki praveikslą duoda mums kunigas. *Gaigalas*.

Starpolė. Čionai šią vasarą buvo šitoksai atsitikimas. Žandarų vakmistras, turbūt Fiodorov jo pravardė, susitikęs jaunesnįjį brolių vieno dabar tebesėdinčio Kalvarijoje lietuivio perdavė jam laišką buk iš Kalvarijos kalėjimo parašytą vyresniojo brolio (sėdinčio) į jį jaunesnįjį. Laiškas buvo alupku rašytas, suglamžytas labai, tai sunku buvo pažinti, pagal ranką. Laiške tame prašo tasai lietuvis, kad jam pristatytų į kalėjimą lietuviškų laikraščių. „Jeigu, girdi, patsai neturi, tai nueik pas tokius ir tokius lietuivius (čia padėta pravardės tų asabų, kurios žandarų nutariamą kaip platintojai lietuivystės“).

Kaip pasirodė, tai tasai laiškas buvo pačių žandarų parašytas, kad tokiu budu susekti anuos lietuivius, ar jie užsima lietuivyste ar ne. Tai mat kokių velniškų gudrumų griebiasi mūsų žandarai. Jie patys padirba laiškus ir bando nesubrendusius vaikus į žabangas savo įtraukti.

Netikėkite žandarams, prokuroriams ir policijai nė ant pusės skatiko. Beto reikia da pridėti prie to viso, kad ansai jaunesnysis brolis tojo kalinio visai vyriškai žandarams atsakė, kad jis nesupranta, ko tas laiškas reikalauja nuo jo. Labai prašomas žandaro parašęs ir atrašą, ale apie abelnus ukės

dalykus. Bet atrašas tasai, žinomas daiktas, nenuėjo į sėdincio brolio rankas. *Naujas.*

Sakiai. Musų rejentas p. S. Olechovski's per lenkiškas gazietas neseniai priminė, juogei a. a. Pranciškus Kaminskas buvęs randavotojas Zyplių dvarų 1885 metuose paliko gana didelę sumą pinigų, nės apie 70 000 rublių, ant stipendijų einančiai augštesnius mokslus jaunomenei katalikiško tikėjimo ir paėjimo iš Lenkų Karalystės. Žinoma, kad ant stipendijų turi eiti ne pati suma, bet tik procentai nuo jos.

Kaip rašo p. Olechovskis, išpradžių po myriui a. a. Kaminsko da buvo garsinama laikraščiuose, kas iš tų stipendijų naudojasi, ale paskiaus pasidarė negirdėti apie tai.

„O butų geistina, idant visi laikraščiai garsintų apie tokias dideles stipendijas tam tinkančias žinias“ — užbaigdamas rašo p. Olechovskis.

Mums lietuviams ypač geistina butų žinoti apie tas stipendijas, nės jos paeina iš lietuviško darbo ir prakaito ir pirmučiausiai prigulėtų pasinaudoti iš jų musų vaikams einantiems į augštesnius mokslus. Bet kasžin, ar gavo nors vieną skatiką iš tų stipendijų bent vienas lietuvių vaikas? Turbut ne! *Akmenukas.*

Pakuonis (Marijampolės pav.) Kunigą Juozą Šmulkitį, apie kurį jau buvo rašyta „Uk-ko“ 9 numeryje, apskundė pats jo perdėtinis Pakuonis prabaščius Bukota. Parapijonys, kurie labai mylėjo minėtąjį jaunąjį kunigą už jo dorų apsiėjimą dabar smarkiai ėmė visi persekioti prabaščių už tokį judosišką pasielgimą ir, kaip girdėt, jau galutinai išvėję jį iš savo parapijos; dabartės įsiai tuotarpų gyvenęs Garliavoje. Jeigu tai tikra teisybė, tai butų labai išmintingas ir dorus pakuonėčių pasielgimas ir teisingas užmokestis tam novidonui! Kad įsiai apskundė jaunąjį kunigą policijai, tai tau nėra nė abejonės, — bent pats žandaras apie tai sakė.

Pilviškiai. Javai ši rudenį pas mus gana gerai geliuoja, ypač geras turgus ant linų, sėmenų, nės moka už kartę (3 pud.) per keturis rublius, tik ant nelaimės šiomet jų mažai užderėjo. Užtatai-gi Pilviškiuose vis kasdien pilna važiuotų su ilgavežimais ukininkų, kurie, iš ryto atvažiuavę, grįžta namon vakare jau gana linksmi, dainuodami, nei kiekvienas jau gerai išsidrožęs; šventomis dienomis teipo-gi matyt daug geriančių ir girtų; matyt, nerimsta kišeniuje naujai įgyti pinigėliai. Tai-gi, gaila ir koku žiurėt į tokias žmones, kurie štai meta savo sunkiai uždirbtą skatiką ant tos „kazionos smirdės“, o kiek išmeta?! Kad nors dalelę teiktųsi apversti ant visuomeniškos naudos, tai ir patys daugiau išmanytų ir butų laimingesni.

* Girdėt da kelis Veiveriuose žandara suėmė.

Kauno gub.

Raseinių pav. (Šilava.) Apie maskolinimą mus krašto štai ką rašo į „Tev. Sargą“. Kaip žinia pas mus uždrausta yra katalikams pirkti žemę, per tai tankiai žemė o ypatingai dvarai pereina į rankas ruskių, kurie visokiū būda stengiasi praplatinti maskolystę mus krašte. Ant rubėžiaus Šilavos ir Pašušrio pav. yra dvaras, vad. Barbuniškiai, kuris kitąsyk prigulėjo dvarponiui Burbai, o po lenkmečiui 1831 m. perėjo į rankas jo komisoriaus Levanauckio. Levanauckas nemokėjo gyvent, kvortavo, lėbavo ir padarė daug skolų. Jam numirus pati priversta buvo parduot dvarą. Dėlei apsunkinimuo pirkimo žemės katalikams dvaras buvo parduotas už mažus pinigus maskoliui Grashofui, matyt persiverteliui iš vokiečių. Tas Grashofas visokiū būdu stengiasi sumaskolinti kraštą. Pirmiausiai dvarą pavadino „Andriejevsku, pagal vardą savo sunaus; žmonėms bruka, kaip galėdamas, maskolišką kalbą ir pravoslaviją. Prie didesnių darbų kviečia darbininkus iš Maskolijos. Dabar rupinasi apie pastatymą cerkvės, kur galima butų vilioti katalikus. Lietuviai, šalinkitės nuo tokių žmonių, kaipo nuo kokios pavietrės, nepataikaukite jiems, stokite drasiai už savo kalbą ir tikėjimą. Lai susipranta pravoslavijos apaštalai, kad jie yra mus nekenčiami ir niekinami. Tokiu būdu mes netik ką ne pradžiugisime jų, bet padarysime jų buvimą nesmagiu ir neramiu. Tuomet jie iš savo valios pames mus kraštą ir grįž atgal į savo „šventąją Maskoliją“.

Panevėžio pav. Joniškėlis. Meškalaudio sodžiuje pusmergei Traškyčiai, tarnaujančiai pas ukininką M., 15 rugpiučio kaimynas suvarė nuo lauko žąsis ir pasakė be 2 rublių neduosęs. Mergaitės šeimininkas, išbaręs ją, išvarė jieškoti pinigų, kad atvaduoti žąsis. Tėvas jos gyveno kitame sodžiuje kampininku; bijodama tėvą užrustinti ir žinodama, juog jis jai visviena nieko nepadės, bijodama teip-gi pas savo šeimininką grįšti, ji visą dieną išsilakstė, naktį (iš 15. į 16.) nakvojo Joniškėlyje ant kapų, ant rytojaus vėl visą dieną po Joniškėlių slankiojo, užkalbino vieną davatka duonos prašydama, bet negavusi alkana sulaukė nakties. 17 taji rytmetų rado ją prigėrusią šuliny. Kolei policija leido laidoti, išgulėjo ji prie šulinio 3 dienas. Klebonas nenorėjo priimti į parapijinius miestelio kapus ir liepė meškalauckiečiams ant savo kapų palaidoti. Tėvas idėjęs ją į grabą, nuvežė į Meškalaucki, bet ulyčgalyje sutiko jį buris moterų ir neįleido nė į sodžių įvažiuoti: mat jos nenorėjo, kad paskui nabašinkė naktimis jas gąsdintų, nės skenduoliai, pakaruokliai ir kiti patys sau galą pasidariusieji, pagal meškalauckiečių tikėjimą, vaidinasi.

Nieko nepešęs tėvas parvežė nabažninę atgal į Joniškėlį, ir niekam į savo namus jos neleidžiant, vėl paguldė prie ano šulinio ir ėjo pas kleboną prašytis, kad ant parapijinių kapų priimtų. Jam leidus, ant rytojaus ir palaidojo (žinoma už griovelio). Dvaro kumečiai ir žydai, kurie iš ano šulinio vandenį sau sėmdavo, bijojo gerti iš suteršto šulinio kad kokia nelaimė neatsitiktų, bet neturėdami kito šulinio surinko tarp sąvės du rubliu ir nunesė juos pas kleboną: vieną ant mišių, o kitą už pašventinimą šulinio.

Nabažninkės šeimininkas skundžiasi, kad kur tik tai jis eina, vis nabažninkė seka paskui jį verkdamą; matai, kad ir per tris viorstus dušia nuveina vaidintis. Kažin, gal nustotų vaidintis, jei padarytų teip-pat, kaip vienas klebonas vienos parapijos. — Joniškėlio kaimynės kartą padarė. Nuvėjo pas jį bobos skūstis, kad kažki-koks pakaruoklis, prie kelio palaidotas, vaidinas ir jau visoms boboms priemetį įvarė. Klebonas iškilmingai atkasė, atvažiavęs, nabažninką, nupiovė galvą ir padėjo jam tarp kojų. Sako nuo to karto nustoję vaidintis.

Mažiukas.

Sianlių pav. (*Šaukėnai*). Jau kelinti metai, kaip atsibaldė pas mus į Berženų (Slabados) pačtą rudbarzdis gudas Borysovas per pačtos viršininką. Jau daug jis mums blogo padarė, jau visiems daėdė teip, kad reikėtų jį nuvaryti kur pipirai dygsta; bet rusų prakeiktajai valdžiai toki smarvės patinka ir tokius labiausiai laiko. Štai prisižiūrėkit, koki jo darbai ir patys pasakysite ko jis vertas.

Borysovas Kauno gub. gimes ir užaugęs sodžiu' tarp lietuvių gerai išmoko lietuviškai kalbėti, o kaip kas iš lietuvių ateina į pačtą ir prašneka lietuviškai, tai jisai nuduoda nesuprantas keikia lietuvišką kalbą ir neišpildo prašymo pakol kas ne paprašys už tą žmogelį gudiškai; labiausiai užpuldinėja ant moterų.

Kas tik daugiau apturi laiškų, nuo to reikalauja kyšių: tai šieno tai žasų, kiaušinių, mėsos etc.; jeigu katras neduoda, tai tą visaip trukdo: tai po kelias dienas laiškų neatiduoda, jeigu pareina su pinigais, tai sakosi nepažįstas, tuo žmogaus, reikalauja policijos paliudyjimo ir tt. visaip be vargina. Ne vieną yra laišką atplėšęs ir perskaitęs dėl savo žinios, kad radęs ką galėtų pranešti žandarams.

Nė vienas tarnas, pačtos sargas, pas jį nepabuna ilgai, neužmoka visos algos, o pinigų už telegramų nunešimą patsai sau atsiima, o tarnui vos kiek primeta, nė pusės neatiduoda.

Dar naują šaltinį vagystės atrado. Siunčia kas laišką uždėjęs gerą antrašą ir markę prilipinęs, o po nekurių laiko gauna paviestką damokėti 14 kap. kaip kad būtų laiškas koksai

be markės parėjęs; neša žmogus 14 kap. ir gauna atgal savo laišką tik jau be markės — Borysovas sau nusilpino ir da 14 kap. pareikalavo sau už tai užmokėti. Tokiu būdu viena senutė Veie' primokėjo arti 1½ rub., siuntė laiškus savo sunui į Ameriką už kiekvieną po 30 kap. prikišo (10 kap. markė kaštuoja o Borysui už nulipdinimą 20 kap.) Ant galo senutė susiprato, nunesė dešimtį kiaušinių ir Borysovas kaip ne tas: patsai uždeda antrašą ir jau markės nežusta laiškas nueina į vietą; dabar jau ir gerai ją pažįstas, kaip pinigai nuo sunaus pareina nebereikalauja policijos paliudyjimo.

Pačtos viršininkas kitose karalystėse pasamdytas žmonėms patarnauti, o pas mus žmonėms varginti, šnipinėti ir lietuvių sumaskolinti. Todėl su tokiais šėtonais ne reikia apsileisti: už kiekvieną tiesų peržengimą reikia skusti į Vilnių „Начальником Виленскаго Почто Телеграфнаго Округа“ jeigu kyšių reikalauja, reikia ir-gi skusti liudytojus sudėjus; visiems reikia tik lietuviškai kalbėti net ir tiems, kurie moka gudiškai.

Davatkos vaikas.

— *Užventis.* Rusų tamsybės misijonoriai t. v. valsciaus mokintojai, matydami, juog smarkumu nesiseka sumaskolinti lietuvių, vilkais budami užsinerė avies kailį.

Užventij' p. Sakalas ne tiek mokina skaityti ir rašyti, kiek gudiškų dainų dainuoti, vaikams tasai patinka — gali pasižieliuoti, parėkauti. Išmokinęs vaikus keletas dainelių Sakalas prikalbinėja, kad visur kur sueidami dainuotų. Jug ir atsiranda toki kvailiai, suėję ir dainuoja besivalkiodami, ir platina tokiu būdu prakeiktą gudų smarvę.

Visi tėvai turi užginti savo vaikams dainuoti gudiškas begėdiškas dainas ir reikalauti nuo mokintojus, kad mokintų rašyti ir skaityti, bet ne tų bjaurių dainų; jug jus patys mokat iš savo kišenės algą tam gudpalaikiui ir užtai jisai tur but dėl jų o ne jus dėl jo. Bet ir kunigai turi savo akį ant to atkreipti — nedaleisti tokio papiktinimo gerų katalikų.

— Apie Užventį žmonės tamsus, nesupranta savo padėjimo, savo tiesų ir yra apsileidę, nės laikraščių ir knygelių ne skaito, neleidžia savo vaikų į mokslą, todėl gudams lengva skriausti mūsų tamsius žmonelius. Kaip ant nelaimės užventiškaiai priguli prie Kolainių *sielskos*, kurioj vienas valsciaus vien tik iš gudų susideda, o Kolainiuose sėdi patsai jų popas. Pamažu čia gudai jau pridarė blogo: įtaisė mokyklas Užventij' (da-gi parapijos namus klebonėlis pavedė tai moksloinei), Kolainiuose, pačioj' burliokijoj, pastatė kitą moksloinę už pinigų visos sielskos; teipo-gi Kolainiuose nuo pernai metų rigos „*cerkovno-prichodskaja*“ kur patsai popas mokina, Ziubšių

sodžiu, kur burliškai gyvena, vėl yra tokia mokykla.

Dabar-gi užsimanė Vaiguvo valsčiui užmesti penktą mokslainę ir reikalauja, kad žmonės tam tikrą *prigovorą* padarytų. Ne bukit kvaliai, vaiguviškiai! ne prisiimkit tos mokyklos ir teip jau perdaug turite mokesčių, o čia vėl jums užmes tiek mokesčių ant tos mokslainės, kad paskui tie mokesčiai jus visai suslėgs; visada gudas prikalba, kad nieko ne kaštuos, o kaip prisiimsite, tai mokėsite ir mokėsite. Kad butumet išmintingi, tai padarytumet prigovorą reikalaudami sau mokyklos, bek tik *kad joj' vien tik lietuviškoj' kalboj' mokyty, ir ne gudas, bet katalikas lietuvis.*

Kolainių popas kaip sako kiti, labai doras žmogus, teip moka su žmonėmis apsieiti ir pritraukti prie savęs, kad visi aplinkiniai jį tiek pat guodoja, kaip ir kunigą, nesuprasdami to į kokią skylę lenda. Kaip tik žmogus suserga, tuoj' veža popą, o tasai nieko ant daktarystės neišmanęs teip moka žmonėms prikalbėti visokių burtų ir prirodyti naminių vaistų, kad tie tamsuoliai jam labiau tiki ne kaip daktarui. Teisybę pasakius mūsų kraštas yra daktarų apleistas; iš vienos pusės artimiausis daktaras nuo Užvenčio gyvena Varniuose per 23 viorštus, iš kitos Kražiūse arti 25 v., Kuršėnuose 34 v., Šiauliuose 46 v., Tryškiuose 30 v., arčiau daktaro nėra, nors aptiekos yra Užventy, Šaukėnuose ir Lukėj. Teisybė yra daktaras Slabadoj' (Beržėnuose) daktaras Stepovayčia ir neblogas daktaras, bet pinigų prisi-glemžęs valdo grovo Čepskio dvarą ir prie ligonių ne važinėja; jeigu striukai prisiėjus atvažiuoja kas jį vežti, tai klausia ar į dvarą, jei ne į dvarą tai ne važiuoja, arba kad važiuoja, tai pareikalauja užmokėti koki 10 rub. Reikėtų mums daktaro ir labai gero daktaro-lietuvio, kurs galėtų žmonės išgelbėti iš nagų popo ir visokių Juozapelių, kurs iš akių pažįsta žmogaus ligą ir duodamas ligoniui kokių nuodus pirma juos peržegnoja.

Popas Kolainiuose tupi jau apie 30 su viršum metų, pavardė jo Rozov'as, moka gerai lietuviškai.

Davatkos vaikas.

Siauliai. 14 d. rugsėjo paprasta policija, ne žandarai, dėlei išlipinimo atsišaukimų: „*Broliai ir Seserys, nepasiduokime Maskoliams*“ — padarė kratą pas du Bočauskiu, pas Gindvylą ir pas Rudaitį. Nieko nerado. Apskundė maskolius Gerasimovas užpykęs ant Gindvylo.

Žmogus.

Kalvarija. Sėdi čionai terpu kitų ir Juozas Rimša, apie kurį jau kelis syk buvo *Ukininke* rašyta, sėdi jisai jau nuo 22 dienos gegužio mėnesio, ant paleidimo jau nesitiki, tik laukia nusprendimo. Pas mus kalba visi, kad kratos ir paėmimai už lietuvių ne tiek

iš žandarų pusės, kiek iš pusprokurorio Samochodskio paeinančios, nės jis visur šnipinėja ir ragina žandarus ant kratų važiuoti. Samochodskis pilnai užsipelnė, kad jam lietuviai didelį medalį iš senos skaurados padarytų. Samochodskis ir Rimšą liepė kalėjime uždaryt, nors pirmiaus jisai buvo už 1000 rublių parankos paleistas. Ale matyt Samochodskis užsirutino ant Rimšos, kad sits nieko neišdavė, ir už korą kankina jį ilgiaus Kalvarijos urvuose. Vienas Amerikos laikraštis išvadino Rimšą pliuškium, bet tai yra tikras melas ir garbės nuplėšimas: Rimša visą laiką gerai turėjosi, nieko blogo kitiems neišplauškė; jis kenčia ir kęs, ale nieko neišduos niekad.

Nr.

Kalvarijos kalėjimas ir jo sargai. Man rodosi nebus prošali papasakoti teisybę apie tai, kad kiti pakliuvę į nelaimę žinotų, kaip elgtis. Prie kalėjimo Kalvarijos sargai beveik visi yra sulenkėję lietuviai ir kuone visi yra maskoliams parsidavę. Jie ištraukę kokią žinią nuo kalinio tuojaus daneša žandarams. Vienas sargas tai yra tikras žandarų šnipukas, nors nusiduoda tikru lietuviu esąs, per ką tulas neatsargesnis kalnys ir apsigaua. Pravarde to niekšo sargo Juozas Smalenskas. Jis yra senas, truputį kuprotas. Yra ir daugiaus da tokių išgamų, kurių pravarde ir-gi vertėtų žinoti... na ir dasižinosime. Abelnai šnekant su visais sargais čionai reikia atsargiai elgtis ir nieko nepasakoti jiems, nės gali pliuškumu savo bėdą ir ant savęs ir ant kitų užtraukti.

K.

Kaip elgtis pakliurus į maskolių nagus. Daugelis mūsų brolių į nelaimę pakliuvę įtraukia tuojaus ir kitus ar tai per savo nišmanymą ir lengvatikystę, ar per meilumą ir gąsdinimą žandarų viršininko ir pusprokurorio Samochodskio. Ne reikia klausyti žandarų, ką jie šneka meiliai arba ir gąsdina.

Kartais pas nekuriuos krėsdami randa daugelį laiškų. Teisybė, yra jau baisus nusi-dėjimas prieš Lietuvą laikyti šioje gadynėje nesudeginus svetimus laiškus; ale jeigu jau ką tokia nelaimė patiko, tai kam-gi pasakoti žandarams, keno tie laiškai ir kur jų rašėjas gyvena, nės adrėso ir parašo tankių-tankiausiai laiškuose nebuna, arba jei pasirašo kas, tai teip neaiškiai, juog žandarams sunku buna susekti, kas rašė laišką. Bet mūsų nišmanėliai lietuviai, turbūt persigandę žandariškų ir prokuroriškų šlipų ir guzikų (Net gėda sakyti!), ima tuojaus ir pasako aniems nevidonams viską, ko tik jie klausia. Geriausiai nieko nesakyti, arba nusiduoti neatmenas, užmiršias, nės vis viena kora: ar tylėsi, ar pasakosi viską. Iš pliuškumo niekad pats nelaimėsi. —

Randa da fotografijų per kratas, tai ir apie jas žandarai klausinėja: keno? Dasižinoję-gi

nekartą tuojaus daro ten kratas arba telegrafu paliepia vietiniams žandarams iškrėsti tas asabas. Tai-gi nereikia laikyti fotografijas tokių asabų, kurios gali pakliuti per tai į nelaimę. Klausiant-gi, keno ta fotografija, pasakyt ką-kitą arba nieko nesakyti.

Ištraukę tyrinėjimą žandarai su pusprokuroriu liepia pasirašyt po protokolą. Čia reik labai sergėtis, kad ko žandarpalaikiai neikištų priešais tave, nės pasirašęs už viską atsakai, po kuom pasirašei.

Kalinyš.

Kalvarijos kalėjimas. Į kalėjimo urvus maskoliai vis neperstoja da lietuvius gabenę už lietuvių. Rugsėjo mėnesio 22 dieną 1899 m. atvežė *Benediktą Opamą*, iš Remšiškių Kauno gubernijos. Mat vaikas buvo Karaliaučiuje sveikatos įieškoti. Pareidamas iš ten nusipirko keles lietuviškas maldaknyges, parnešt namiškiams lauktuvių. Bet per rubežių beeinant sulaukė jį maskolių rubežiaus sargai (abieščikai), nusigabeno pas koki — ten žydą ar žmogų ir pridėjo lietuviškų laikraščių. Po tam atvarė į Kalvariją ir nors ligotą idėjo į angštą kamara, kur labai mažai šviesos mato. Rugsėjo 14 dieną atgabeno *Juozą Jasaitį* iš kaimo Stanaičių Garlevos (Freidos) valsčiaus, Starpolės pavieto. Krata buvo 3 dieną rugsėjo nedėdienyje, kada šeimyna išėjus buvo į bažnyčią. Namie buvo tik tasai vaikas su tėvais ir teipos-gi rengėsi važiuoti į Garlevą. Krata darė Starpolės žandarų viršininkas Krilov's su keliais žandaramis ir žemskiais. Krėtė visur, kur tik priėjo: žandarai iššnipinėjo net vištų buvimus po pečiais, visas palėpes, kaminus, pečius, tvartus, vienu žodžiu — visur, kur tik galėjo pasiekti, nežiurėdami nė suodžių, nė vortinklių, nė nesmagių kvapų. Rado: pundą laiškų, 60 išviso, rašytų lietuviškai, lenkiškai ir maskoliškai, 24 lapelius su eilėmis ir proza ir keles knyges: *Ponas ir Mužikai, Amerika Firtye, Žemrašis arba Geografija, Kaip atsigtinti nuo Koleros*. Kalendorius kelis, eilę ukiškų knygielių, rankraštį: „*Knygelė Bitininkystės*“, 2 numeriu *Sargo*, 1 numerį *Varpo* ir pusantro numerio *Ukininko*. — Tai-gi matote už kokias nekalas knyges maskoliai ima lietuvius į kalėjimus! — Šeimynos penkios skrynios buvo užrakintos. Nerasdami šaltyšiaus, nė kalvio žandarai nežinojo ką su jomis daryti. Atsinešė kirvį kapoti, bet pabijojo. Pagalios 4 skrynes paliko ant vietos, vienai-gi pasamdę vežimą išsivežė į kanceliariją tikėdamiesi rasią tenai galybę laikraščių ir knygų. Nuilę, sušlapę žandarai su skryne išvažiavo į Garlevą. Jasaitis-gi su viršininku ir vakmistru nukeliavo į Starpolę, o po kelių dienų į Kalvariją.

Už kelių dienų per Garlevos žemskio skundą buvo krata pas Garlevos aptiekorių

Aglinską, kuris užskūstas kaip platintojas lietuviškų knygų Garlevos apygardoje.

Kas užskundė J. Jasaitį da tikrai nežinia. Pagal atrastus pas Jasaitį laiškus žandarai daro daug kratų. 8 dieną spalio mėnesio atvarė į Kalvariją Starpolės gimnazijos mokintinį *Juozą Parsaitį*, kuris buvo jau 8toj klesoje. Pas Jasaitį mat atrado jo laišką, kuriame visai menkai kas buvo rašyta, ką gali suprasti kaip priešingą maskolių valdžiai.

Iš tos pačios priežasties tapo atgabentas į Kalvarijos kalėjimą 12 dieną spalio mėnesio Veiverių seminarijos trečio kurso mokintinis *Kazys Kexelaitis*,*) paeinantis nuo Rudaminos. Laiškas Kezelaičio atrastas pas Jasaitį buk labai valdžiai nepatinkantis.

Jasaitis mat turėjo plačias pažintis, nė perėjo 4 klesas Starpolės gimnazijos, paskui-gi baigė Veiverių mokslo ir buvo jau mokintojum apie Čenstakavą; tik nežinia, kaip ir kam jis tuos laiškus laikė.

Spalio 14 dieną atvežė iš Kybartų koki-tai vokiētį *Balbaką*, pas kurį rado kelis numerius lietuviškų laikraščių spaudintų vokiškomis litaromis ir keletą kalendorių, ir arbatžolių kaip svarą. Ant vokiečio to turėjo piktumą kokiai-tai boba, tai ji sako ir apskundė vokiētį pakišus jam prieš tai anuosius užgintus dalykus. Da-gi toji boba pasakiusi, kad Balbakas visur daduodąs lietuviškus laikraščius, buk į Starpolę tai daugiausiai nuo jo daeinant lietuviški spaudinti dalykai.

Spalio mėnesio 4 dieną išleido iš Kalvarijos kalėjimo *Joną Šturmą*, kuris persėdėjo 8 mėn. nuo paėmimo ir buvo apsudytas už kontrabandą ant 6 mėn. ir 7 dienų. Da turėjo jam pareit baudimas ir už lietuviškas knygas, ale nežinia kodėl ėmė jį ir paleido visai da neatbaigusį nė už kontrabandą sėdėti: gal urvų nepriteko jau kitiems didesniems prasikaltėliams.

Dabar viduryj spalnio mėn. sėdi čionai 8 politiškai prasikaltėliai.

K.

Vilniaus gub.

Kernava, (Krevos Pilis). Pasitaike man pamatyt šitą iš senų laikų garsingą Lietuvos sostapilį. Artinantės prie minėtos pilies godžiai akis laukia pirmo jos matymo, bet pasirodžius nieko pradžiuginančio širdį neranda: smilčių griuvėsiai žmonės sulenkėję teip, kad sunku susikalbėt savo prigimtojų kalboj, žodžiu sakant, viskas nė teip išrodo, kaip priderėtų but, iš visko matyt, juog da negreit kernaviškiai atsivers prie savo drasios.

S. Padangiu.

Vilnius. 9/21 d. rugsėjo mėnesio sėdi da mūsų kalėjime 19 asabų apkaltintų už prigulėjimą prie Lietuvos Socijal-Demokratiškos Partijos. Buvo suimtų iš viso apie 50, ale

kitus jau paleido. Terpu kitų suimtas yra žinomas daktaras Andrius Domaševičius, kurio sveikatą kalėjimo murai ir žandarų kankinimai labai yra paardę. Daktarų komisija tam tyčia sušaukta nusprendė, juogei butinai reikia tasai vyras kuonogreičiausiai iš kalėjimo paleisti ant pasitaisymo. Už jį butų ir kauciją sudėta, ale žandarai vis-gi jo neleidžia.

Na rodosi, tiek žmonių tosios partijos suėmė, tai tik turėtų ir pati partija sugriuti ir išnykti. Ale kur tau: žiurėk, tai vėl atsišaukimai su parašu L. S. D. P. atsiranda, tai nauji numeriai „Aido“ ir „Lietuvos Darbininko“ ateina.

Matyt labai sunku yra užmušti dvasę žmonių. Štai ir su lietuviais — patrijotais tas pats matosi. Maskoliai kasmetis jų paima po kelės dešimtis, kiša į kalėjimus, poškina į Maskolijos gilumas, persekioja kiek galėdami ir.... nieko lietuviams negali padaryti. Maskoliai turi begales pinigų tam, daugybę visokių činovnikų, šimtus tukstančių šarvuotų kareivių ir vis-gi niekaip negali įveikti tos saujelės sujudusių lietuvių! Tai-gi mes lietuviai pasirodome šiame dalyke daug galingesni už maskolius. Reik da pripažinti, kad maskoliai da menkiaus mums blogo padarytų, jeigu neatsirastų iš mus pačių judošių-išdavikų. Juos mums reikia bausti ir naikinti kaip įmanant, nės tai yra tikri žmonių ir Dievo neprieteliai!

Be.

Anglija.

Londonas. Lietuviai jau atsiskyrė nuo lenkų ir ketina įrengti savo lietuvišką parapiją su kunigu -lietuviu, ir vyskupas ant to sutiko ir daleido jiems parsikviesti savo kunigą. Pradžioje spalių mėn. lietuviai dėlei to išleido prašymą pas Seinų vyskupą. Atsakymo da ikišiol ne sulaukė. Dabar lietuviai Londono tik laukia kunigo. Galima tikėtis, kad lietuvių lukestis išsipildys. Bet iki kol lietuviai apsirinko šitą kelią daug prisėjo jiems patirti. Neminėsiu čion, kaip buvo pradžioje, susidėjus lietuviams su lenkais. Paminėsiu tik trumpai paskutinius atsitikimus 1896 m. Palėpus kun. Bronikauckui ir pridirbus skolų parapijai, atvyko į Londoną zokoninkas kunigas Lechertas ir atsivežė su savim teip-gi keles zokoninkes, iš kurių viena mokėjo lietuviškai. Lietuvius, netekusius savo dvasiško vadovo, lengva buvo prisiviliot Lechertui. Į pagelbą sau jis parsikvieti da vieną kunigą, mokantį gerai lietuviškai ir su jo pagelba užkvietė lenkus ir lietuvių dėti pinigus ant statymo bažnyčios prižadėdamas lietuviams parkviesti kun. lietuvi. Lietuviai ant to sutiko ir sudėjo ant pirmutinio parapijos mitingo 200 svarų sterlingų (apie 2000 rub.) Dėjo daugiausiai po 1 svarą ir iš viso, sako, galėjo sueiti apie 1000 svarų

t. y. apie 10 tukst. rublių. Be to lietuviai įtaisė kitus daiktus bažnyčiai. Daugiausiai sudėjo pinigų lietuviai, lenkai dėjo mažai. Prie statymo bažnyčios ne buvo visai komiteto ir pinigų dėjo akių plotu. Sako, tik kad 200 svarų lietuvių sudėtų yra įtraukti į parapijos knygas, bet ne tų knygų nieks neturi ir nežino ar yra įtraukti kiti pinigai, lietuvių sudėti, ar ne. Neušilgo pasirodė vaisiai tokios tvarkos. Kun. Lechertas ne išpildė savo žodžio, neparkvietė kunigą mokantį lietuviškai, ir lietuviai labai mažą teturėjo dvasišką naudą iš tos parapijos. Vėliau, parkviestasis kunigas pramoko lietuviškai, bet išėjo vėl negerai. Kun. Lechertas atstatė pramokusį jau lietuviškai kunigą ir parkvietė kitą kun. Bakanaucką, ne mokantį nė žodžio lietuviškai. Bet ir tas ne ilgai galėjo but prie parapijos. Lyg tyčia kun. Lech. atstato jį tuomet, kada tas jau pradeda susikalbėti su lietuviais ir gali šiaip teip pasakyti lietuviškus pamokslus. Šitą paskutinį kunigą atstatė pradžioje rugpjūčio mėn. ir dėlei to lietuviai nustojo kantrybės ir smarkiai „susi-buntavojo“ ir visi stojo už kun. Bakanaucką. Sako, kad kiti iš lietuvių norėjo išpilti kailį kun. Lechertui ir sakė jam apie tai į akis. Kada buvo atstatytas kun. Bakanauckas, lietuviai sutarė neit į bažnyčią ir užstatė savo žmones ties bažnyčių durimis, kad ne leisti savuosius į bažnyčią. Teip buvo per 3 nedel-dienius. Bet patyręs apie tai kun. Lechertas ant 4tos nedėlios pasisamdė kelis policmonus, kad dabotų bažnyčią. Po to skaudalo lietuviai jau nerinko daugias kolekto kun. Lechertui, bet tą kolektą paskyrė duot kun. Bakanauckui. Tuom tarpu kun. B. buvo apkalintas dvasiškos valdžios kaipo maištininkas, ir jam uždrausta buvo lankyti lietuvių ligo-nius. Teip tesėsi veik 1 mėn., ant galo lietuviai atsiskakė duot kolektą kun. B. Kun. B. da yra Londone ir nori likti prie lietuviškos parapijos. Jis turys pasidėjęs pas kun. Lechertą kauciją — 770 svarų (apie 7500 rub.) ir atsėmęs tą kauciją žada apversti ją ant pastatymo lietuviškos bažnyčios; be to žada surinkti ant bažnyčios nuo ponų — lenkų. Kiti pasiduoda svajojimams.

D.

Iš Amerikos.

Amerikos parapijose kilo dideli nesutikimai tarpe žmonių ir klebonų. Chicagoj kilo vaidai dėlei prapuolusių iš parapijos kasos pinigų ir užtrauktos skolos be parapijonų žinios, teipgi dėlei įkurtos parapijinės mokyklos kur traukia lietuvių vaikus nuo tėvų ir verčia juos į lenkus. Kaltininku to viso naudalo, kaip jau buvo rasyta yra kun. Kraučunas. Bet kunigai kaltina už parapijos vaidus teipgi „Lietuvą“, kuri prilaikanti tuos vaidus. Kolaik kun.

Kraučūnas neatsiteis su parapija, tolaik žinoma, vaidai negal nutilti, o ir „Lietuva“ negal paliauti rašiusi apie parapijų reikalus. Kunigai teip-gi sako, kad tai esą privatiški vaidai „Lietuvos“ ir kun. Kraučūno nežiurint ant to, kad apsvarstomas yra visuomenės reikalas, o ir pati visuomenė piktinasi iš kun. Kraučūno darbų ir kelia protestus Chicagos lietuviai ne duoda kun. Kraučūnui pinigų ant statymo bažnyčios. Bet ne tik iš kun. Kraučūno piktinasi žmonės. Štai kun. Pėža paėmė pinigus ant nupirkimo varpų, bet varpų ne nupirko. Kada kun. Pėža iškeliavo į kitą parapiją ir kada apleidęs tą parapiją iškeliavo nežinia kur, parapijonys pasigedo pinigų ir jį ieško kun. Pėžos. Ant kun. Pėžos teip-gi meta kalbę, kad jis ne norėjęs išduoti parapijai rokundų, apseidavęs su komitetu nemandagiai ir tt. Kits kun. Gričius iš Boston Mass. be parapijos žinios užrašęs bažnyčios savastį ant vyskupo, renkas nuo žmonių pinigus ir niekad ne išduodas rokundų. Kun. Martisius iš Mt. Carmel, Pa. turėjęs pamest parapiją dėlei nesutikimo su parapijonimis. Be to tuli kunigai nupulė akis visuomenės kaipo už visokias šelmystas pateko į kalėjimą. Daėjo iki to, kad „Lietuvoje“ No 36 p. Senelis paduoda projektą organizuoti centrališką parapijinę kasą, kuri mokėtų kunigams algas, rupintusi apie materiališkus reikalus bažnyčių, kviestų kunigus į tas vietas kur jie yra reikalingi ir tt. Be to atsiranda straipsniai didei nužeminantieji kunigų pašaukimą. Teip, „Lietuvoje“ N 37 yra apgarsinimas iš Thorp, Wis., kur siulo vienam iš kunigų biznį — sako: gali kunigas atvažiuoti pasistatyti bažnyčią už savo pinigus, gyventi ten ir, žinoma, varyti biznį. Naudą iš to turės kunigas didelę, nės jeigu parapijos komitetas užsimanytų reikalauti nuo kunigo rokundą tuomet galima busę pasinaudoti iš galvijų fermerio ir išvaikyti su jų pagelba komiteto sąnarius. Bet tuom tarpu komiteto sąnarių ne reiktų bijotis. Autorius apgarsinimo sako, kad jie verti yra didelės garbės! juos reiktu, esą, sudėti į skrynją ir nusiųsti į Paryžių ant Parodos.

Panašus atsiliepimai ir kitoki straipsniai ne mažai iškandina kunigus, o ypatingai tuos, kurie jaučiasi nekaltais ir teisingais link savo parapijonų. „Vienas iš kunigų“ sumislyjo atsiliepti per „Lietuvą“ į visuomenę ir išreikšti savo nuomonę kaslink parapijinių vaidų. Tas atsiliepimas yra gana akyvas. (Žr. „Liet.“ NN. 35, 38). Autorius atsiliepimo nors ir pripažįsta kaltu kun. Kraučūną, bet visgi kaltina ir veik pusę atsiliepo yra paimta „Lietuvos“ apkaltinimui. Atsakymas ant pirmtinio atsiliepimo yra duotas „Liet.“ N. 36, mes paminėsime tik tai, kad autorius atsiliepimo vaidus „Liet.“ su kun. Kraučūnu vadina privatišku dalyku,

teisinas, kad kunigai negaly lietuvių gelbėti, nės kun. Kraučūnas neprigulus prie jų organizacijos ir gyvenas nuo jų toli“. Ant pabaigos prašo, kad „Lietuva“ kunigų ne kliudytų ir paliautų, apie tuos pačius dalykus rašius. „Visuomenė, sako, teip-gi jau malonėtų, kad viskas pasibaigtų“. Tai-gi kunigas viens kalba ne tik nuo vardo kunigų, bet ir nuo vardo visuomenės. Ypatingą matyt turi tiesą (privilegiją)! S.

Nuo Redakcijos.

Kadangi „Ukininkas“ išeina nuo pradžios 1890 m., per tai pabaigoje šių metų sneis 10 metų nors sunkaus bet garbingo gyvenimo „Ukininko“. Prie mus politišku sąlygu, tai yra didelis metų tarpas ir verta su džiaugsmu apvaikšioti tas sukaktuves. Butų malonu išgirsti, kad mus skaitytojai yra apvaikšioję tas sukaktuves ir paminėję jas ar per įkurimą kokios draugystės apšvietimui platinti ar per surinkimą aukų ant apšvietimo reikalų, ar per pakėlimą protesto, ar per koki kitą naudingą dėl tėvynės darbą. Nr. 12 „Uk-o“ bus sukaktuvinis.

Atsakymai.

Rašytojams. Rašykite ant plonesnės popieros, nės brangiai kaštuoja persiuntimas kitų raštų į Ameriką.

Sakalui. Minėkit ir paviečius, nės svarbu yra žinot, kur kokią valdžią turime. Žinias iš Vilniaus gub. rašykite skyrium.

Zuikiui. Prišūstas rankraštis netinka. Tiek jau ant tos temos yra parašyta žmogaus „Uk-e“. Tai-gi darbą atlikit pats.

Žmogui. Persikrikštyk, Tamsta, kad kartais ne reiktų atsakyti už senas kaltes.

Gaigalui. Paskaityk Tamistą apie rašymą korespondenciją N. 7 „Uk.“

Joneliui. Žinias pataisę sunaudosime.

Kun. Žilinskui. Prieš ką mes turime teisintis, ar prieš „Susiv. L. A.“, ar prieš Tamistą? Kas ne gerai, meldžiam pataisyti, paakinti viešai, o atsakymą duosime arba mes, arba autorius korespondencijos. O gal Tamistos laiškas pavestas spaudai?

Viktorijai. 5 rublius ant dalykų apšvietimo gavome. Dėkui.

N-liui. 7 rub ant dalykų „Parodos“ gavome. Dėkui.

Nr. Rašykite daugiau.

K. Talpiname.

Naujamjam. Tilps.

Rašėjui iš Kedainių. Sunaudosime.

Stud. K. K. Eilinėkas Miecevičius buvo gimęs lietuvis

Klaidų atitaisymas.

N. 9 „Ukininko“ Komiteto apgarsinime pasakyta, kad „XX. atsiunte 45 rub.“, turi but 40 rub.

Turiny.

Naujos maskolių geradėjystės lietuviams. — Valdžios sudas. — Parodos reikalai. — Istremtųjų giesmė. — Apie išsiskyrimą į viensėdžius. — Vėlna apsėsti. — **Korespondencijos:** *Suvalkų gub.*: Pilviškiai. Pakuonis. Vilkaviškio pav. Kalvarijos pav. Starpolė. Pakuonis. Pilviškiai. Sakiai. — *Kauno gub.*: Šilava. Joniškėlis. Saukėnai. Šiauliai. Kalvarija. Kalvarijos kalėjimas. — *Vilniaus gub.*: Kernava. Vilnius. — *Anglija:* Londonas. — Iš Amerikos — Atsakymai. — Klaidų atitaisymas.